

Fakulta zemědělská
a technologická
Faculty of Agriculture
and Technology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH FAKULTA ZEMĚDĚLSKÁ A TECHNOLOGICKÁ

Katedra krajinného managementu

Bakalářská práce

Podpora ekologického zemědělství pomocí evropských dotací

Autorka práce: Magdalena Kučerová

Vedoucí práce: Mgr. Ing. Veronika Humlerová, Ph.D.

České Budějovice
2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne .....

.....
Podpis

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá podporami ekologického zemědělství pomocí evropských dotací.

Na začátku teoretické části bakalářské práce jsou zmíněna specifika zemědělské výroby a důvody, pro které se poskytují dotace do zemědělství. Následující část představuje společnou zemědělskou politiku Evropské unie; okolnosti vzniku, reformy, financování a poskytované formy podpor pro zemědělce. Další část práce se zaměřuje na ekologické zemědělství; jaké se zemědělcům na hospodaření poskytují ekologické platby, ukazuje právní předpisy a objasňuje přechod z konvenčního hospodaření na ekologické, certifikaci a kontrolu.

Vlastní část práce ukazuje vývoj ekologického zemědělství v České republice a formy dotací, které jsou ekologickým zemědělcům poskytovány. Následující část práce je rozdělena do dvou oddílů. V prvním oddílu jsou na základě dotazníkového šetření zpracovány odpovědi vybraných ekologických farem týkající se jejich ekologického hospodaření; postoj ke společné zemědělské politice, přechod z konvenčního typu hospodaření, pobírání ekologických dotací či odbyt bioproduktů. V druhém oddílu jsou vedeny dva rozhovory se zástupci ekologických farem na společná témata z výzkumných otázek. V diskusi jsou získané poznatky z vlastního šetření spojeny a analyzovány.

Klíčová slova: Společná zemědělská politika; Evropská unie; zemědělství; ekologické zemědělství; dotace, ekofarma

Abstract

The main topic of this bachelor's thesis is organic farming support through European subsidies.

The beginning of the literary part mentions the specifics of agricultural production and the reasons for farming subsidies. The following section presents the Common Agricultural Policy; it describes the origin, characteristics, reforms, financing mechanism, and the forms of support provided to farmers. It clarifies the transition method from conventional farming to organic farming and its control mechanism and certification.

The practical part of the bachelor's thesis shows the development of organic farming in the Czech Republic and the forms of subsidies provided to organic farmers. This part is divided into two sections. The first section is based on a questionnaire survey. The second section is based on two interviews with representatives of organic farmers. The final discussion combines and analyses the conclusion from the self-investigation.

Keywords: Common Agricultural Policy; European Union; Agriculture; Organic farming; subsidies, organic farm

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní Mgr. Ing. Veronice Humlerové, Ph.D. za cenné rady, podnětné poznámky i připomínky a za její čas věnovaný konzultacím při odborném vedení této bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat své rodině, která mi byla oporou po celou dobu studia.

Obsah

Úvod.....	9
1 Teoretická část práce.....	10
1.1 Specifika zemědělské výroby a regulační zásahy státu do zemědělství	10
1.2 Evropská hospodářská integrace	10
1.2.1 Římské smlouvy.....	11
1.2.2 Maastrichtská smlouva o Evropské unii	12
1.3 Zemědělská integrace.....	13
1.4 Společná zemědělská politika Evropské unie	14
1.4.1 Základní charakteristika společné zemědělské politiky.....	14
1.4.2 Hlavní principy a cíle společné zemědělské politiky.....	14
1.4.3 Vznik společné zemědělské politiky	15
1.4.4 Vývoj a reformy společné zemědělské politiky	16
1.4.5 Právní základ společné zemědělské politiky.....	18
1.4.6 Vývoj financování společné zemědělské politiky.....	19
1.4.7 Druhy plateb do rozpočtu společné zemědělské politiky.....	20
1.4.8 Druhy podpor zemědělských příjmů a platby zemědělcům.....	21
1.4.9 Podmíněnost podpor	21
1.4.10 Podpora příjmů.....	21
1.4.11 Nová společná zemědělská politika na období 2023-2027	22
1.4.12 Celkový rozpočet společné zemědělské politiky na období 2023-2027	23
1.5 Zemědělství v České republice	23
1.5.1 Financování zemědělství v České republice	24
1.5.2 Zemědělské dotace na roky 2023-2027.....	24
1.5.3 Monitorovací výbor společné zemědělské politiky 2021–2027.....	24

1.5.4	Státní zemědělský intervenční fond	25
1.5.5	Area monitoring systém	26
1.5.6	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond.....	26
1.6	Ekologické zemědělství	26
1.6.1	Právní předpisy ekologického zemědělství.....	27
1.6.2	Cíle ekologického zemědělství	28
1.6.3	Ekologické zemědělství v Evropské unii	29
1.6.4	Přechod na ekologickou produkci	29
1.6.5	Registrace u kontrolní agentury	29
1.6.6	Kontrola ekologického zemědělství.....	29
1.6.7	Organické logo v Evropské unii.....	30
1.6.8	Finanční podpora pro ekologické zemědělce.....	30
1.6.9	Ekologické zemědělství a společná zemědělská politika.....	30
2	Metodika	32
2.1	Cíl práce	32
2.2	Metodika práce.....	32
2.3	Materiál	33
3	Výsledky	34
3.1	Ekologické zemědělství v České republice.....	34
3.1.1	Předmět a podmínky dotace do ekologického zemědělství	34
3.1.2	Počty ekologických subjektů v České republice.....	35
3.1.3	Vývoj dotací do ekologického zemědělství v České republice.....	35
3.1.4	Ekologické zemědělství po roce 2022.....	37
3.1.5	Akční plán pro ekologické zemědělství 2021-2027.....	37
3.1.6	Dotace na agroenvironmentálně klimatická opatření.....	37
3.1.7	Dotace na ekologické zemědělství.....	38
3.1.8	Dotace na dobré životní podmínky zvířat	38

3.2	Dotazníkové šetření.....	39
3.3	Vedené rozhovory	47
4	Diskuse.....	52
	Závěr	57
	Seznam použité literatury.....	58
	Seznam zkratek	66
	Seznam obrázků	67
	Seznam grafů.....	68
	Seznam příloh.....	69

Úvod

Lidstvo je od svého vzniku spjato se zemědělstvím, jehož hlavním účelem byla a stále je produkce potravin pro své obyvatele.

V průběhu obou světových válek se evropské státy potýkaly s nedostatkem potravin. Po konci válečného konfliktu a v rámci poválečného uspořádání začalo v Evropě docházet k integračním krokům. Právě v tomto období vznikla společná zemědělská politika, která dává jednotný rámec evropskému zemědělskému obchodu a hospodaření.

Postupem času se pohled na zemědělství měnil a stále mění a zemědělství plní další nové funkce, jako je například ochrana přírody a přírodních zdrojů, péče o krajinu a venkovské oblasti. Do popředí se dostává ekologické hledisko a stále rostoucí zájem o ekologické hospodaření, za nímž především stojí návrat ke kořenům, k našim předkům.

Cílem bakalářské práce je ukázat formy podpory, které se poskytují zemědělcům, kteří hospodaří v režimu ekologického hospodaření. Protože ekologické dotace jsou zastřešeny společnou zemědělskou politikou, v teoretické části práce je popsán její vývoj a fungování.

Ve vlastní části jsou formou dotazníkového šetření požádány vybrané farmy hospodařící v režimu ekologického zemědělství o zodpovězení několika otázek týkající se jejich hospodaření. V druhé části vlastní práce jsou vedeny dva rozhovory se zástupci ekologických farem. Na závěr je vlastní výzkum spojen a zhodnocen.

---

1 Teoretická část práce

1.1 Specifika zemědělské výroby a regulační zásahy státu do zemědělství

Zemědělské hospodaření má oproti ostatním výrobním odvětvím své určité podmínky a omezení, na něž je nutné brát ohled, například vliv přírodních faktorů (specifické klima, proměnlivost počasí), biologický charakter výroby (růst rostlin a vývoj hospodářských zvířat), nedokonalá konkurence, nižší produktivita práce, která může být způsobena omezenými možnostmi využívání techniky a technologiemi oproti jiným oborům. Nižší příjem zemědělců oproti jiným odvětvím může snížit jejich životní úroveň, což může vést až k negativním ekonomickým dopadům. Státní zásahy mohou zmírnit negativní dopady zemědělských činností (např. eroze, poškození půdy). Stát naopak podporuje a motivuje takové zemědělské činnosti, které mají vliv na přírodu a péči o krajinu. Z důvodů výše může být nabídka zemědělských výrobků nepružná a mohou hrozit výpadky produkce (Lukáš a Neumann, 2000).

I v rámci tržní ekonomiky dochází ke státním regulačním zásahům do zemědělství, a to za použití různých forem státních dotací. Důvodem těchto regulačních zásahů do zemědělství může být například příjem zemědělců, který je výrazně pod průměrem příjmů v ostatních odvětvích ekonomiky EU. Zemědělci EU jsou pod tlakem rostoucího světového obchodu s potravinářskými výrobky (Bečvářová, 2001).

Podnikání v zemědělství je závislé na počasí mnohem více než jiná odvětví. Mezi poptávkou spotřebitelů a dobou, kdy zemědělci požadované produkty mohou dodat, existuje různě dlouhé časové období. Všechny výrobní nejistoty v zemědělství odůvodňují úlohu, kterou má veřejný sektor při zajišťování záchranné sítě v oblasti příjmů zemědělců (Agriculture.ec.europa.eu, nedatováno).

1.2 Evropská hospodářská integrace

První snahy o sjednocení Evropy se objevily již po první světové válce. Jejich hlavním motivem bylo zajištění trvalého evropského míru. Jelikož hlavním důvodem obou světových konfliktů byly ekonomické problémy, prostředkem integrace se stala ekonomika. U západoevropských států navíc byla zřejmá snaha posílit své postavení vůči SSSR, USA a Japonsku. Konkrétní integrační kroky byly provedeny po druhé světové válce, kdy byla na základě Marshallova plánu, schváleného v roce 1947 Kongresem USA, zřízena Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (Bečvářová, 2001).

1.2.1 Římské smlouvy

Po podepsání Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) podepsalo šest zakládajících zemí (Belgie, Německo, Francie, Itálie, Lucembursko a Nizozemsko) Smlouvu o založení Evropského hospodářského společenství (EHS) a Smlouvu o založení Evropského společenství pro atomovou energii (Euratom). Tyto tzv. Římské smlouvy vstoupily v platnost v lednu 1958. Cílem bylo usilovat o politické sjednocení Evropy a upravit podmínky obchodu a obchodní spolupráce na území šesti zakládajících států.

Římské smlouvy vytvořily **společný trh** (volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu, **celní unii** (byly zrušeny kvóty, tj. stropy na dovoz a cla mezi šesti státy. Cla jednotlivých států byla nahrazena společným vnějším clem pro dovozy ze zemí mimo EHS. Celní unie byla spojena se společnou obchodní politikou, která byla řízená místo na vnitrostátní úrovni na úrovni EHS, čímž odlišuje celní unii od pouhého sdružení volného obchodu) a **společné politiky**. Byly vytvořeny politiky od začátku jako společné politiky členských zemí: společná zemědělská politika, obchodní politika, dopravní politika (Eur-lex.europa.eu, 2017).

Římské smlouvy počítaly se vznikem společné zemědělské politiky ve formě vytvoření společného trhu, na kterém měla být odstraněna veškerá omezení a cla mezi členskými státy, zavedena společná pravidla pro hospodářskou soutěž a koordinovány hospodářské politiky. Pro tyto účely měly být vytvořeny příslušné instituce a v také mělo docházet ke sbližování zákonodárství (Bečvářová, 2001).

V Římských smlouvách bylo stanoveno pět cílů SZP. Zabezpečit dostatečné množství potravin pro obyvatelstvo, zemědělcům zajistit přiměřenou životní úroveň, zvýšit produktivitu výroby, stabilizovat trhy a spotřebitelům poskytovat potraviny za přiměřené ceny.

1.2.2 Maastrichtská smlouva o Evropské unii

V lednu 1993 vstoupila v platnost Maastrichtská smlouva. Smlouva byla založena na třech pilířích (evropské společenství, společná zahraniční a bezpečnostní politika, spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí).

Ve smlouvě byla stanovena pravidla pro budoucí jednotnou měnu, pro zahraniční a bezpečnostní politiku a spolupráci v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí (European-union.europa.eu, nedatováno).

V roce 1993 byl zaveden jednotný trh se čtyřmi svobodami volného pohybu osob, zboží, služeb a peněz.

V roce 1994 byla vstoupila v platnosti Dohoda o založení Evropského hospodářského prostoru (EHP), která rozšířila jednotný trh o Island, Lichtenštejnsko a Norsko. Švýcarsko má přístup na jednotný trh, ale není členem EHS (European-union.europa.eu, nedatováno).

Správa Evropské unie je řízena čtyřmi hlavními orgány s rozhodovací pravomocí, které společně stanovují politický směr EU (European-union.europa.eu., nedatováno):

- Evropská komise,
- Evropská rada,
- Rada Evropské unie,
- Evropský parlament.

Jejich práci doplňují další instituce:

- Soudní dvůr Evropské unie,
- Evropská centrální banka,
- Evropský účetní dvůr, který dohlíží na výdaje v zemědělství.

1.3 Zemědělská integrace

První pokusy o zemědělskou integraci proběhly v 50. letech 20. století. Myšlenku jednotného zemědělského trhu iniciovala zejména Francie. Především kvůli obavám z prosazování zájmů velkých států a z obav z nadnárodního řízení myšlenka společného trhu nebyla úspěšná. Ani další návrhy Francie na vznik dílčích společně koordinovaných trhů, sblížení cen na trzích a sladění vzájemného obchodu se nepodařily uskutečnit. Se vznikem Římské smlouvy o založení EHS vznikla společná zemědělská politika, u které se předpokládalo dlouhé období dvanácti až patnácti let k definitivní realizaci.

V první etapě do roku 1961 probíhala tvorba společného zemědělského trhu za předpokladu vysoké ochrany vnitřního trhu EHS. Na mezinárodním trhu se evropské zemědělství mělo stát konkurenceschopnější. V druhé etapě do roku 1965 byla utvořena pravidla pro vytvoření devíti zemědělských trhů, které byly organizovány společně včetně sblížování cen. Byl vytvořen Evropský zemědělský orientační záruční fond (EZOZF), který od roku 1964 poskytoval zemědělské dotace na principu finanční solidarity s cílem zajištění životního standardu zemědělců byly domácí výrobky upřednostňovány před zahraničními. Ve třetí etapě do roku 1970 byl na trzích EHS dokončen volný oběh zemědělských produktů a byly zavedeny společné ceny výrobků. Byla uplatňována celní unie vůči třetím zemím a strukturální a sociální politika v zemědělství (Neumann, 2020).

Významné osobnosti zemědělské integrace (European-union.europa.eu, nedatováno):

- **Walter Hallstein.** První předseda Evropské komise, který se zasadil o budování společného trhu.
- **Sicco Mansholt.** V roce 1950 vytvořil plán společného trhu se zemědělskou produkcí v Evropě. Zprvu jeho plán neuspěl, ale později se stal vzorem pro zemědělskou politiku Evropského hospodářského společenství (EHS). Stanovil minimální ceny nejdůležitějších zemědělských produktů a dovozní daně. Podporoval vývoz. V roce 1958 se stal komisařem pro zemědělství v první Evropské komisi.

1.4 Společná zemědělská politika Evropské unie

1.4.1 Základní charakteristika společné zemědělské politiky

Základní a nejdůležitější cíl SZP je produkce potravin pro občany EU. Vedle produkce potravin nabývají na důležitosti péče o přírodní zdroje. Nejistá hospodářská situace, konkurence zemí celého světa, hospodářská a finanční krize, změna klimatu a kolísající ceny vstupů (paliva a hnojiva) patří k důvodům, proč EU uplatňuje společnou zemědělskou politiku (Data.europa.eu, 2017).

Společná zemědělská politika (SZP) Evropské unie (EU) je jednou z největších zemědělských politik na světě a nejdéle uplatňovanou politikou EU. Původně se SZP zaměřovala především na podporu produkce a příjmů zemědělských podniků, postupně však do ní byly začleněny nástroje na podporu životního prostředí (Pe'er et al., 2019).

Zemědělské trhy jsou trvale nestabilní. Poptávka po potravinách je nepružná a na změny cen nereaguje. Délka výrobních cyklů či charakter výrobních faktorů způsobují, že nabídka zemědělských produktů je nepružná. Mnoho nabízených produktů na trhu způsobuje pokles cen, a naopak nedostatečná nabídka ceny výrazně zvyšuje. Z těchto důvodů státní orgány zemědělské trhy regulují a přispívají na příjmy zemědělců (Nègre, 2022).

1.4.2 Hlavní principy a cíle společné zemědělské politiky

SZP je založena na třech principech (Neumann P., 2020):

- jednotný a společný trh zemědělských výrobků v rámci celkového vnitřního trhu EHS (EU), tj. existence volného pohybu zemědělských komodit mezi členskými státy,
- preference domácích výrobků před zahraničními (ochrana trhu před levným dovozem a před nestabilitou na světových trzích, podpora domácích výrobků vyvážených z EHS (EU),
- finanční solidarita (solidární účast členských zemích EHS (EU) na financování SZP).

Společná zemědělská politika si klade za cíl:

- vyprodukovat a poskytovat kvalitní potraviny pro spotřebitele v EU,
- zajistit odpovídající úroveň pro zemědělce v EU,
- chránit přírodní zdroje a pečovat o životní prostředí.

1.4.3 Vznik společné zemědělské politiky

Společná zemědělská politika byla vytvořena jako společná politika pro státy Evropského hospodářského společenství (EHS), jejímž hlavním cílem bylo zajistit pro obyvatele EHS cenově dostupné potraviny a zemědělcům zaručit spravedlivou životní úroveň (Svoboda J. et al., 2017).

Základním principem SZP byla ochrana zemědělců členských států EHS. Zemědělcům byly vypláceny dotace vázané na množství produkce. Vývoz zemědělských komodit za hranice byl podporován vysokými subwencemi a na dovoz z třetích zemí do členských států byla uvalena vysoká cla.

Společná zemědělská politika se začala uplatňovat od roku 1962. Rada ministrů rozhodla o společné organizaci trhu pro obiloviny a tato opatření se stala vzorem pro trhy s dalšími produkty. Do konce šedesátých let přijalo EHS na většinu produktů systémy ochrany, který uzavřel domácí trhy před vnější konkurencí (Zemědělství, 2022) a zemědělské politiky členských států EHS začaly být nahrazovány intervenčními mechanismy v rámci EHS. (Nègre, F., 2022).

Byl vytvořen cenový mechanismus SZP. Všechny členské státy přispívají do společného fondu. Evropský zemědělský orientační záruční fond (EZOZF) byl v roce 1964 rozdělen do dvou sekcí – záruční sekce a orientační sekce (Nègre, 2022). Z fondu byly veškeré podpory vypláceny bez ohledu na výši příspěvků.

Uměle byly vytvořeny tři typy cen:

- **cílová cena**, za kterou se daná komodita prodávala na vnitřním trhu EHS,
- **intervenční (minimální) cena** jako nejnižší možná cena domácích komodit. Pokud tržní cena klesla níže, stát garantoval výkup za intervenční cenu,
- **prahová cena** jako minimální cena dovozu.

1.4.4 Vývoj a reformy společné zemědělské politiky

První reformní kroky v rámci SZP se uskutečnily již v roce 1968, kdy v rámci tzv. **Mansholtova plánu** bylo zvažováno zastavení růstu společných cen a individuální podpora zemědělců (Doležal, 2010). Proti návrhu se zvedl odpor především u organizací farmářů a plán nebyl úspěšný. Hlavním cílem Mansholtova plánu bylo obnovit soběstačnost v zemědělské produkci Evropy a zabránit nedostatku potravin po druhé světové válce (Stromská, 2021).

Díky opatřením SZP začala růst produktivita práce a příjmy pracovníků v zemědělství. Stabilizoval se vnitřní trh se zemědělskými produkty. Narůstala produkce zemědělských výrobků a EHS se stalo soběstačné v pěstování a produkci komodit. Stabilizovaly se ceny. Postupem času začal být problém s rychle rostoucí nadprodukcí včetně zásob zemědělských komodit, které byly orgány EHS vykupovány a skladovány. Dalším problémem se stala rostoucí výše nákladu na SZP z rozpočtu EHS (Neumann, 2020). Zavedená protekcionistická opatření (nákupů zemědělských produktů za intervenční ceny, zdanění dovozu a dotování vývozu zemědělských produktů) se začala projevovat v nadprodukcii zemědělských komodit. SZP stále více zatěžovala evropský rozpočet a proti protekcionismu protestovali zahraniční producenti. Sílily vnější i vnitřní tlaky na reformu SZP. Hlavní reformní snahy se zaměřily na opatření ke snížení produkce a na snížení finančních prostředků na financování SZP (Neumann, 2020).

Na konci 80. let 20. století byl evropský rozpočet pro zemědělství ocitl na hranici kolapsu (Dvořáková-Líšková a Cudlínová, 2015). Byl zřízen Delorsův výbor a v roce 1988 byl přijat **Delorsův balík**, který v rámci SZP zavedl snižování garantovaných cen a kvótní systém, aby se omezila nadprodukce zemědělských výrobků. Součástí balíku bylo omezení růstu výdajů na zemědělství, které do budoucna neměly překročit 74 % hodnoty meziročního nárůstu hrubého národního produktu EHS. Balík také obsahoval návrhy na zvýšení efektivity a kvality zemědělské produkce (Společná zemědělská politika, 2023). Těmito opatřeními se dočasně povedlo snížit náklady na SZP o 5 % (Dvořáková-Líšková a Cudlínová, 2015).

V roce 1992 byla přijata **McSharryho reforma**. Reforma postupně zaváděla snižování intervenčních cen. Toto snížení intervenčních cen bylo kompenzováno přímými platbami, které byly stanoveny na základě rozsahu obdělávané půdy či počtu kusů dobytka. Hlavní význam této reformy spočíval v přechodu od plošně poskytovaných zemědělských podpor k přímým platbám.

V uvedených reformách byly snahy přizpůsobit množství zemědělské produkce její poptávce, přiblížit ceny zemědělských komodit ke světovým cenám a snížit rostoucích výdaje z rozpočtu na SZP. v 90. letech 20. století se zájem SZP přesunul z podpory trhu k podpoře výrobců. Snížila se cenová podpora, která byla nahrazena přímými platbami zemědělcům. Zemědělci byly motivováni, aby při zemědělské činnosti začali být šetrnější k životnímu prostředí.

V roce 1999 Evropská unie přijala dokument **Agenda 2000 – Za silnější a širší Evropu**. Přijatá reforma byla pokračováním předchozích reforem. Snaha o stabilizaci rozpočtu, omezení intervencí na trhu pomocí snížení intervenčních cen, a toto snížení bylo částečně kompenzováno pomocí zvýšení přímých plateb. Nově se do SZP začlenily ekologické cíle a péče o přírodní zdroje. Byla vyzdvižena důležitost venkova a jeho rozvoj. Zdůraznila se multifunkční úloha zemědělství. Tato reforma proběhla v době konání konference OSN v Rio de Janeiru, kde byla představena zásada udržitelného rozvoje.

V roce 2003 byla přijata **Fischlerova reforma**, která měla změnit způsob, jakým jsou zemědělcům vypláceny podpory. Vyplácení přímých plateb bylo podmíněno dodržováním pravidel na ochranu životního prostředí, bezpečnost potravin a zdraví zvířat, tzv. Cross-compliance. Za nedodržení pravidel byly stanoveny sankce. Reforma vyzdvihla druhý pilíř SZP (rozvoj venkova). Tzv. modulací se určitý podíl plateb z 1. pilíře SZP (přímé platby) začal přesouvat do 2. pilíře SZP (rozvoj venkova). Hlavní význam této reformy spočíval v přechodu od plošně poskytovaných zemědělských podpor k přímým platbám. Zemědělci začali dostávat podporu příjmu podmíněnou řádnou péčí o zemědělskou půdu, zajištěním bezpečnosti potravin, dodržováním norem ochrany životního prostředí a zdraví a dobrých životních podmínek zvířat. Zemědělci více než na produkci a množství komodit mají dbát na signály trhu a na požadavky spotřebitelů. V rámci rozvoje venkova je podpora zaměřena na kvalitu potravin, dobré životní podmínky zvířat (tzv. welfare) či na nové technologie pro zpracování potravin.

V roce 2004 byl změněn systém financování SZP. Pro období 2007–2013 byly nově po vzoru dvou pilířů SZP určeny dva fondy: Evropský zemědělský záruční fond (EZZF) a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV).

V roce 2008 přinesla další změny kontrola stavu SZP, tzv. **Health check**, ve kterém byly schváleny úpravy např. přímých plateb a systému modulace.

Další reformní kroky si vyžádalo přistoupení východních států k EU. Jejich připojením se rozšířil společný trh se zemědělskými produkty a rovněž se zvýšily nároky na rozpočet EU pro financování SZP. Příprava reformy začala v roce 2010 a nové dohody bylo dosaženo v roce 2013. Poprvé v historii této politiky byl do procesu v roli spoluvůdce zapojen Evropský parlament. Reformy spočívaly v posílení konkurenceschopnosti zemědělského sektoru, podpoře udržitelnosti zemědělství, vytváření pracovních míst a finanční podpoře na produktivní využívání půdy. Tato reformovaná podoba SZP se uplatňovala v programovém období 2014-2020.

V roce 2021 se Evropský parlament, Rada EU a Evropská komise dohodly na další reformě SZP. Byla prodloužena platnost většiny pravidel SZP z období 2014-2020 s cílem zajistit plynulý přechod k budoucím strategickým plánům nových SZP. Dohoda o reformě společné zemědělské politiky (SZP) byla přijata v prosinci 2021.

Po schválení nových strategických plánů ve všech zemích EU se od ledna 2023 začaly provádět nové strategické rámce SZP a začaly uplatňovat nové právní předpisy. Nová SZP je založena na zajištění udržitelné budoucnosti pro evropské zemědělce, poskytování cílenější podpory menším zemědělským podnikům a větší flexibilitě, která státům EU umožní přizpůsobovat jednotlivá opatření místním podmínkám. Velká pozornost je věnována zemědělským a venkovským oblastem (Agriculture.ec.europa.eu, nedatováno).

1.4.5 Právní základ společné zemědělské politiky

Společná zemědělská politika EU je tvořena souborem právních předpisů, které EU přijala s cílem zajistit společnou a jednotnou politiku v oblasti zemědělství. SZP spravuje Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova, které pracuje v rámci Evropské komise. Za účelem provádění SZP může přijímat akty v přenesené pravomoci a prováděcí akty (Agriculture.ec.europa.eu, nedatováno).

Právní základ SZP je zakotven ve Smlouvě o fungování Evropské unie. Různá hlediska SZP upravují Nařízení EU (podpora pro rozvoj venkov; financování, řízení a sledování SZP; pravidla pro přímé platby zemědělců; společná organizace trhu se zemědělskými produkty (Nègre, 2022).

Období 2021–2022 upravuje přechodné Nařízení EU, které stanovuje podmínky pro poskytování podpory z fondů EZZF a EZFRV. Prodlužuje a mění ustanovení předchozích Nařízeních. Nová SZP obsahuje tři nová Nařízení (například financování, řízení a monitorování společné zemědělské politiky; pravidla podpory pro vnitrostátní

---

strategické plány SZP; úprava společné organizace zemědělských trhů, režimů jakosti zemědělských produktů a potravin).

1.4.6 Vývoj financování společné zemědělské politiky

Od svého vzniku v roce 1962 byla společná zemědělská politika financována z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF), který byl v roce 1964 rozdělen do dvou sekcí: záruční a orientační (Nègre, 2022).

Podíl finančních prostředků vynakládaných EZOZF na SZP i podíl na rozpočtu EHS v průběhu 70. a 80. let stále rostl (Neumann, 2020).

V roce 2007 byl EZOZF nahrazen dvěma fondy: Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV).

V období 2007–2013 rozpočet SZP 43 % z celkového rozpočtu EU. Zhruba 80 % výdajů šlo do prvního a 20 % do druhého pilíře SZP.

Rozpočet na rok 2018 počítal s celkem 156,1 miliard EUR v prostředcích na závazky (v běžných cenách). Přímé platby byla 26 % prostředků (40,1 miliard EUR) a opatření na rozvoj venkova 9,1 % (14,3 miliard EUR). z celkového hlediska tedy SZP v roce 2018 tvořila 37,6 % rozpočtu Unie (58,1 mld. eur).

V období 2014–2020 rozpočet SZP představoval 38 % souhrnného rozpočtu EU. Na výdaje SZP byla vyčleněna částka 408,31 miliard EUR. Rozdělení prostředků mezi 2 pilíře SZP pro období 2014–2020: První pilíř: 76,6 % rozpočtu SZP, tj. 29 % rozpočtu EU, resp. 12,74 miliard EUR. Druhý pilíř: 23,4 % rozpočtu SZP, tj. 9 % rozpočtu EU, resp. 95,58 miliard EUR.

V období 2021–2027 činí celková alokace na SZP 386,6 miliardy Eur a je rozdělena mezi dva fondy EZZF a EZFRV.

Evropský zemědělský záruční fond (první pilíř SZP) má přiděleno celkem 291,1 miliardy Eur. Až 270 miliard Eur bude poskytnuto na režimy podpory příjmů a zbytek bude určen na podporu zemědělských trhů.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (druhý pilíř SZP) má přiděleno celkem 95,5 miliardy Eur. Tato částka zahrnuje 8,1 miliardy Eur z nové generace nástroje EU pro obnovu, který má pomoci řešit problémy způsobené pandemií COVID-19. Přibližně 30 % prostředků na obnovu bylo na rok 2021 a zbývajících 70 % na rok 2022).

Během prvních dvou let víceletého finančního rámce na období 2021-27 nadále platily stávající předpisy SZP na období 2014-2020, jak bylo stanoveno v přechodném nařízení přijatém v prosinci 2020. Cílem Nařízení bylo zajistit od ledna 2023 hladký přechod na budoucí strategické plány SZP a umožnit větší míru flexibility mezi oběma fondy. Zahrnuty jsou i body evropské zelené dohody, zejména strategie "z farmy na vidličku". Celkově bude 40 % celkových výdajů SZP věnováno na opatření v oblasti klimatu (Agriculture.ec.europa.eu, nedatováno).

Do roku 2023 bylo financování SZP založeno na dvou pilířích.

První pilíř SZP financovaný z rozpočtu EU a obsahoval dva druhy plateb. Tržní opatření realizované v rámci společné organizace trhu (SOT), která měly za cíl usnadňovat hladké fungování jednotného trhu, a tím zlepšit fungování zemědělských trhů, byly použity například v případě poklesu tržních cen, stanovily pravidla pro intervence na zemědělských trzích, vymezily pravidla pro uvádění zemědělských produktů na trh, řešily otázky související s mezinárodním obchodem a pravidla hospodářské soutěže) a přímo podporu, tedy prostředky pro zemědělce, kterou byly vypláceny jako podpory pro hospodaření. Platby byly podmíněny řádnou péčí o zemědělskou půdu, dodržení norem pro výrobu bezpečných potravin, ochranou životního prostředí a zajištěním dobrých životních podmínek pro chovaná zvířata. v opačném případě jsou jim finanční podpory sníženy, až odebrány.

Druhý pilíř SZP financovaný z rozpočtu EU a spolufinancovaný z rozpočtu členských států obsahoval Program rozvoje venkova (PRV). Venkovské oblasti zaujímají přibližně polovinu území EU a žije v nich přibližně 20 % obyvatel EU. Většina z těchto oblastí jsou nejvíce znevýhodněné regiony v EU a jejich HDP na obyvatele se nachází výrazně pod evropským průměrem. Politika rozvoje venkova je důležitým nástrojem k podpoře udržitelného rozvoje venkovských oblastí a zemědělství v EU, včetně ekologického zemědělství.

Od roku 2023 se oba pilíře slučují do tzv. Strategických plánů SZP (Agriculture.ec.europa.eu, nedatováno).

1.4.7 Druhy plateb do rozpočtu společné zemědělské politiky

SZP se realizuje pomocí rozpočtu a institucemi EU. Mechanismus financování lze rozdělit na příjmy **vlastní**, které mohou být různé druhy mezinárodních daní nebo ekologických daní a poplatků a **od členských států**, například přímé příspěvky vlád či příjmy z cla.

Výdaje jsou na chod příslušné organizace a výdaje na realizaci programů a politik mezinárodní organizace (Doležel T., 2010).

1.4.8 Druhy podpor zemědělských příjmů a platby zemědělcům

Zemědělci získají podporu příjmu obvykle na základě velikosti svého hospodářství v hektarech.

Zemědělcům mohou být poskytnuty základní platby, platby na udržitelné způsoby hospodaření (tzv. ekologická složka), platby pro mladé zemědělce, platby pro malé zemědělce (na max. výměru 4 ha), redistributivní platby (redistributivní platba je určena na první hektary zemědělského podniku, tzn. že na všechny hektary pod určitou prahovou hodnotou se poskytuje dodatečná podpora. Prahovou hodnotu stanoví každá EU sama, avšak nemůže přesáhnout 65 % průměrné platby na hektar. Výše doplňkové platby na hektar se v jednotlivých zemích liší.

1.4.9 Podmíněnost podpor

EU podmiňuje většinu podpor příjmu, které jsou poskytovány zemědělcům na dodržování dvou pravidel. Podpory se neodvíjejí od množství vyprodukované produkce, nýbrž na počtu obhospodařovaných hektarů, zemědělci tudíž musí reagovat na vývoj trhu. Tímto opatřením se zamezuje vytváření nadbytku potravin, jak se dělo na konci 70. a v průběhu 80. let 20. století. Druhým pravidlem je péče o životní prostředí, zdraví rostlin a zdraví a dobrých životních podmínek zvířat, které přispívá k udržitelnému zemědělství. Tato zásada se označuje termínem „podmíněnost“.

Zemědělcům, kteří předpisy EU nedodržují, mohou být platby kráceny nebo zcela odebrány (Agriculture.ec.europa.eu, nedatováno).

1.4.10 Podpora příjmů

Zemědělci každý rok podávají žádost, ve které jsou uvedeny všechny zemědělské pozemky, na kterých hospodaří. Pravidla, kterými se podpory příjmů řídí, jsou stanovena EU. Na území každého státu je provádějí příslušné vnitrostátní orgány, které jsou zodpovědné za správu a kontrolu podpory příjmů (tzv. sdílené řízení). Každý národní stát si stanovuje své podmínky, podle kterých podporu přiděluje, neboť je potřeba přihlídnout k jeho podmínkám pro zemědělství. Tyto podmínky jsou v rámci EU odlišné. Podle pravidel EU o transparentnosti musí vnitrostátní orgány zveřejňovat, kdo platby

---

v rámci SZP získal. Podmínkami pro získání podpory příjmů zemědělců je zemědělská činnost a hospodářství na území EU, podpora příjmu se poskytuje na částky 100 až 500 eur (v závislosti na zemi EU), plocha zemědělské půdy 0,3 až 5 ha. Obhospodařovanou půdu udržovat v dobrém zemědělském stavu a podle nové SZP splňovat definici „aktivního zemědělce“ (Agriculture.ec.europa.eu, nedatováno):

1.4.11 Nová společná zemědělská politika na období 2023-2027

V období 2023–2027 společná zemědělská politika vytýčila deset hlavních cílů, které jsou základem strategických plánů SZP národních států EU a mezi které se řadí: tvorba dynamických venkovských oblastí, obnovení rovnováhy sil v potravinovém řetězci, ochrana kvality potravin a zdraví, opatření v oblasti změny klimatu, péče o životní prostředí, podpora generační obměny, zajištění spravedlivého příjmu, zachování krajiny a diverzity, znalosti a inovace, zvýšení konkurenceschopnosti.

V prosinci 2021 byla přijata reforma společné zemědělské politiky na období 2023-2027. Každá země EU si vytvořila svůj strategický plán, podle kterého uplatňuje novou SZP. V tomto plánu jsou obsaženy cílené intervence, které jsou zaměřené na potřeby té dané země EU.

Na úrovni Evropské unie nová SZP zahrnuje společné cíle EU pro SZP, různé typy intervencí dohodnutých intervencí EU, soubor ukazatelů výsledků, jak posuzovat účinnost použitých opatření za jednotných podmínek.

Každá země EU provedla analýzu, ve které si určila své specifické potřeby. Na základě této analýzy si pak vytvořila vlastní strategický plán, jakým způsobem bude využívat finanční prostředky na SZP. V každém plánu jsou obsaženy specifické cíle, a to včetně nástrojů, které se mají použít, a konkrétní intervence a platby. Strategické plány nesmí narušit jednotný trh nebo vést k nadměrné zátěži jak zemědělců, tak orgánů veřejné správy.

Následně byl každý strategický plán schválen Komisí EU, zda je v souladu s cíli celé EU. Každá země je povinna komisi předkládat zprávy o plnění cílů při provádění plánů. Komise předložené zprávy může přezkoumat a případně navrhnout doporučení, jak realizování strategických plánů zlepšit.

Nová SZP si klade za cíl být více ekologická, a to ohledně opatření v oblasti životního prostředí a klimatu, např. zachování mokřadů a rašelinišť. Členské státy mají

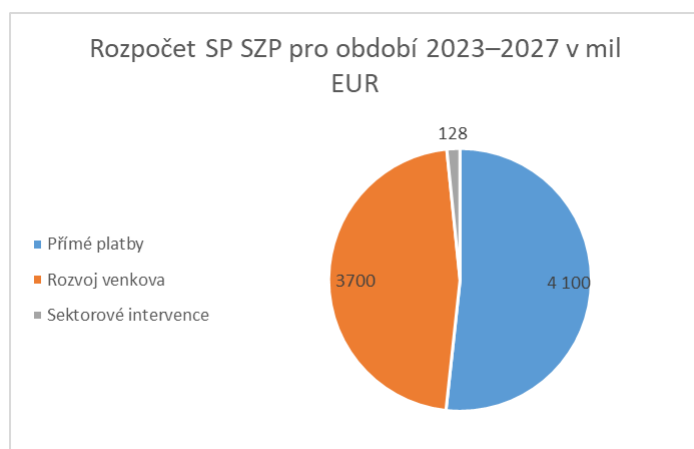
do svých strategických plánů včlenit tzv. ekoschéma, jehož smyslem je motivovat zemědělce k uplatňování zemědělských postupů prospěšných klimatu a životního prostředí a které jsou nad rámec povinných požadavků.

V nové SZP nadále pokračuje podpora příjmu, avšak s několika změnami. Je možné snížit částku přímých plateb až o 85 % a lze ji zastropovat na 100 000 eur za rok. Od větších zemědělských podniků přerozdělit 10 % přímých plateb ke středně velkým nebo menším podnikům, pokud se nedohodnu jinak. Do roku 2027 mají mít všechny platební nároky hodnotu alespoň 85 % vnitrostátní průměrné částky v EU (Agriculture.ec.europa.eu, nedatováno).

1.4.12 Celkový rozpočet společné zemědělské politiky na období 2023-2027

Na obrázku 1 je znázorněn celkový rozpočet SP SZP pro období 2023–2027 činí okolo 8 miliard EUR. Z toho:

- 4,1 miliard EUR do oblasti přímých plateb
- 3,7 miliard EUR do oblasti rozvoje venkova
- 128 miliard EUR do oblasti sektorových investic

Obrázek 1: Rozpočet SZP na období 2023-2027

Zdroj obrázku: <https://eagri.cz/public/portal/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/zakladni-informace>

1.5 Zemědělství v České republice

Ve Zprávě o stavu zemědělství v ČR za rok 2021 se uvádí, že zemědělská produkce byla v roce 2021 nejvyšší za předchozích 5 let a dosáhla 152,8 miliardy Kč. Podíl zaměstnanců v zemědělství se mírně snížil, přesto dlouhodobě činí 2 % na celkové za-

---

městnanosti. Výdaje státu do zemědělství ve srovnání s rokem 2020 klesly o 5 %. Obrat českého agrárního zemědělského obchodu vzrostl o 6,9 %, došlo ke zvýšení hodnot exportu i importu (akcr.cz, 2022).

1.5.1 Financování zemědělství v České republice

Financování zemědělství v České republice (ČR) je možné rozdělit do 2 základních skupin podle zdroje finančních prostředků (eagri.cz, nedatováno):

- evropské dotační programy, které jsou společně financovány ze státního rozpočtu ČR,
- národní dotační programy plně hrazené ze státního rozpočtu ČR.

1.5.2 Zemědělské dotace na roky 2023-2027

Na roky 2023-2027 schválila vláda ČR plán zemědělských dotací, na které by mělo každý rok jít 40 miliard korun, většina z nich z evropských zdrojů:

- přímá podpora základního příjmu. Nejvíce finanční podpory je ve formě přímé podpory základního příjmu. Tato podpora má pomoci vyrovnávat nestálost zemědělských trhů a také příjmů zemědělců,
- redistributivní platba,
- specifická podpora k zajištění příjmu ve znevýhodněných oblastech a v citlivých odvětvích,
- podpora režimů pro klima a životní prostředí,
- soubor agroenvironmentálních opatření a ekologické zemědělství,
- investice například do oblasti snižování skleníkových plynů.

1.5.3 Monitorovací výbor společné zemědělské politiky 2021–2027

V souladu s nařízením Evropského parlamentu EU a Rady EU Ministerstvo zemědělství zřídilo monitorovací výbor strategického plánu SZP 2023–2027. Základní pravomoci výboru jsou například sledování a posuzování pokroku v provádění strategického plánu SZP, jak je naplňován jeho cíl, nebo diskuse, jakým způsobem nastavovat podmínky týkající podmínek při poskytování podpor v rámci strategického plánu SZP (eagri.cz, nedatováno).

1.5.4 Státní zemědělský intervenční fond

Evropské dotační programy spolu s národními doplňkovými platbami administruje a vyplácí Státní zemědělský intervenční fond (eagri.cz, 2023). Formy dotací jsou uvedeny v příloze 3 (szif.cz, 2024).

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) byl zřízen na základě zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu. SZF je akreditovaná platební agentura, která má na starosti administraci opatření v rámci společné zemědělské politiky, podle kterých poskytuje finanční podporu z EU a z národních zdrojů (szif.cz, 2023).

Do roku 2023 SZIF poskytoval opatření v rámci společné organizace trhu (SOT). Podle strategického plánu pro roky 2023–2027 jsou poskytovány následující oblasti podpor:

- **Přímé platby.** Přímé platby mají největší podíl na vyplácených finančních dotacích do zemědělství. Jedná se o opatření vázané na produkci i opatření oddělené od produkce. Hlavní cílem je posílit především oblast zemědělské prvovýroby. Nejvýznamnější přímá platba je podpora příjmu pro udržitelnost (BISS). Nově je nastavená doplňková redistributivní platba i platba pro malé zemědělce, nově jsou formulované i podmínky pro celofaremní ekoplátku. Přímé platby mají největší podíl na vyplácených finančních dotacích do zemědělství. Základní podmínkou je být aktivním zemědělcem, obhospodařovat minimálně 1 hektar půdy, která je evidovaná v LPIS a která je řádně zemědělsky obhospodařována, případně chovat zvířata evidovaná podle plemenářského zákona. Výši sazeb dotací stanovuje Ministerstvo zemědělství ČR.
- **Sektorové intervence.** Hlavním cílem je zajistit rovné podmínky a zabránit nekalé soutěži na vnitřním trhu. Jsou jimi nastaveny minimální požadavky v oblasti obsahu a cílů ve vybraných odvětvích. V ČR se týkají odvětví ovoce, zeleniny, brambor, vajec, okrasných rostlin, vína a včelařských produktů.
- **Rozvoj venkova.** Podporované projekty jsou především na rozhodnutí každého členského státu a soustřeďují se například do inovací, podpory konkurenceschopnosti, dobré životní podmínky, na ekosystému či sociální rozvoj venkova. Intervence jsou plošné, cílené a projektové.

-
- **Národní dotace.** Jsou výhradně z národních zdrojů ČR a zcela patří do kompetence SZIF. Žádosti o dotaci, veškeré přílohy a doklady prokazující nárok na dotaci se podávají prostřednictvím Portálu farmáře SZIF.

1.5.5 Area monitoring systém

V roce 2023 SZIF zavedl do praxe nový moderní způsob monitorování zemědělských ploch pomocí družicového systému AMS (z anglického výrazu „Area monitoring system“). Systém AMS byl implementován ve všech členských státech EU a jeho cílem je efektivněji a pružněji provádět kontroly a odhalovat pochybení, na tyto chyby včas upozornit a umožnit jejich nápravu bez penalizace. AMS je založen na vyhodnocení dat dálkového průzkumu Země, čímž v zemědělství využívá moderní technologie. Analýzou dat je vyhodnocováno, jestli na pozemku proběhly aktivity, které jsou požadované pro splnění podmínek pro poskytnutí dotací. AMS umí rozpoznat zemědělskou kulturu, pěstovanou plodinu, provedení seče nebo pastvy nebo zakázané operace. AMS se týká všech žadatelů, kteří žádají o dotace na opatření na plochu v rámci jednotné žádosti, netýká se dotací vázaných na hospodářská zvířata a lesnická opatření, na titul SOT, národní dotace, ekonomická opatření atd (szif.cz, 2024).

1.5.6 Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. (PGRLF) je jedním ze základních pilířů dotační politiky Ministerstva zemědělství ČR. PGRLF působí v rámci tzv. národní pomoci. PGRLF poskytuje dotace ve formě úroků a garancí části jistiny úvěrů na ekonomicky návratné podnikatelské záměry v rámci programu Zemědělec a programu Půda. Zdrojem finanční prostředků je státní rozpočet ČR (eagri.cz, 2023).

1.6 Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství (EZ) je alternativní forma zemědělské výroby sahající do začátku 20. století, kdy Rudolf Steiner položil základy tzv. biodynamického zemědělství (Redlichová, 2014).

Ekologické zemědělství je vnímáno jako alternativa zemědělské produkce budoucnosti. Hlavním smyslem EZ je produkce zdravých a kvalitních potravin trvale udržitelným způsobem. Používá například postupy zamezující poškozování půdy,

---

a tím podporuje biodiverzitu v krajině. Pracuje s vyloučením agrochemikálií a geneticky modifikovaných organismů (GMO). Poskytuje řadu významných služeb např. zadržování vody v krajině či snižování nákladů na čištění vod, neboť nezatěžuje životní prostředí agrochemickými látkami. Zajišťuje nadstandardní životní podmínky chovaných zvířat, jež odpovídají co nejvíce jejich přirozeným potřebám. Výsledkem je produkce kvalitních biopotravin bez zbytků agrochemických látek, hormonů nebo léčiv (eagri.cz, 2023).

Ekologické zemědělství je způsob zemědělského hospodaření, který je prováděn s maximálním ohledem na životní prostředí a za použití maximálně možných šetrných výrobních postupů. Co nejvíce zamezuje poškozování půdy, podporuje biodiverzitu krajiny a zvýšení úrodnosti půdy a kvalitu vod. Toto hospodaření vylučuje používání agrochemikálií, syntetických barviv a geneticky modifikovaných organismů. Zvýšená pozornost je věnována péči a přirozenému chování hospodářských zvířat. Chovaným zvířatům poskytuje přirozené životní podmínky. Produktem takového hospodaření jsou bioprodukty, ze kterých se následně vyrábějí biopotraviny. Postupy výroby jsou přísně kontrolovány a biopotraviny musí být důkladně označeny, aby se daly zřetelně odlišit od konvenční produkce (Dvorský a Urban, 2014).

1.6.1 Právní předpisy ekologického zemědělství

Hospodaření v režimu ekologického zemědělství je v ČR upraveno těmito právními předpisy (eagri.cz, nedatováno):

- **Zákon č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství.** Zákon vymezuje pojmy ekologický podnikatel, ekofarma, bioprodukt, biopotravina. Ustanovují podmínky pro přechod z konvenčního režimu zemědělství do EZ, registraci v režimu EZ, zánik registrace. Upravuje chov hospodářských zvířat, výrobu biopotravin a jejich označování. Uvádí sankce za přestupky v rozporu s nařízeními uvedenými v Zákoně
- **Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 16/2006 Sb.** Upravuje podmínky chovu hospodářských zvířat, králíků a ryb. v příloze jsou vzory žádostí o registraci (ekologického podnikatele, výrobce biopotravin, uvádění biopotravin či bioproduktů do oběhu výrobce či dodavatele ekologických krmiv). Na obrázku 2 je vyobrazen grafický znak, kterým se označí bioprodukt, biopotravina nebo ostatní bioprodukt

Obrázek 2: Národní logo ekologického zemědělství

Zdroj obrázku: <https://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/dokumenty-statistiky-formulare/loga-a-znaceni/>

Nařízení EU:

- Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů
- Nařízení Komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů
- Nařízení Komise (ES) č. 1235/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007. Nařízení, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007. Opatření týkají se dovozu ekologických produktů ze třetích zemí.

1.6.2 Cíle ekologického zemědělství

Ekologické zemědělství je alternativní způsob zemědělského hospodaření a jeho cílem je vyrábět potraviny za použití přírodních látek a metod s velmi malým dopadem na životní prostředí. Cíle EZ:

- odpovědné využívání energie a přírodních zdrojů,
- zachování biologické rozmanitosti,
- zachování regionální ekologické rovnováhy,
- zvýšení úrodnosti půdy,
- péče o kvalitu vod.

Podle zásad EZ je kladem důraz na zajištění dobrých životních podmínek chovaných zvířat, a to včetně plnění jejich behaviorálních potřeb (Agriculture.ec.europa.eu, nedatováno).

1.6.3 Ekologické zemědělství v Evropské unii

V roce 2018 v EU v režimu EZ hospodařilo téměř 328 tisíc ekologických farem na ploše 13,8 mil. ha, tj. 7,7 % zemědělské půdy (Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2021-2027, 2021).

Podmínky pro hospodaření v režimu EZ stanovuje EU. Na jejich dodržování dohlíží Evropská komise. Členské státy překládají Evropské komisi zprávy a probíhají pravidelné audity. Každá země EU má svůj úřad, který je zodpovědný za dodržování pravidel a podmínek podnikání v režimu ekologického zemědělství. V ČR je EZ v kompetenci Ministerstva zemědělství ČR.

1.6.4 Přechod na ekologickou produkci

Všechny zemědělské podniky, které chtějí podnikat v režimu EZ, musí projít přechodem na ekologickou produkci, tzv. konverzí. Během tohoto období musí používat metody ekologické produkce, ale výsledné produkty jako ekologické prodávat nemohou. Všechny rostliny, které se během přechodného období pěstují, musí být z ekologického osiva. Jelikož je přechodné období finančně náročné, EU a země EU nabízejí různá podpůrná opatření, aby pomohli zemědělcům se zahájením ekologické produkce (Agriculture.ec.europa.eu, nedatováno).

1.6.5 Registrace u kontrolní agentury

Všichni výrobci potravin, zpracovatelé nebo obchodníci, kteří uvádějí na trh své potraviny jako ekologické, musí být povinně zaregistrováni u kontrolní agentury (subjektu). Kontrolní agentura ověřuje a kontroluje, že jsou dodržována pravidla Evropské unie pro ekologickou produkci (Agriculture.ec.europa.eu, nedatováno).

V příloze 2 jsou uvedeny počty ekologických subjektů vedených u KO k 01.02.2024 (egri.cz, 2024).

1.6.6 Kontrola ekologického zemědělství

Zásady a systém kontroly, které hlídají, zda jsou řádně dodržována pravidla a předpisy podnikání v EZ. Každá země EU jmenuje vlastní kontrolní orgány. Výrobci, distributoři a obchodníci s ekologickými produkty se musí zaregistrovat u svého místního kontrolního orgánu, než jim bude povoleno uvádět své potraviny na trh jako ekologické. Po kontrole je vydán certifikát, který potvrzuje, že produkty splňují ekologické

---

standardy. Všichni provozovatelé jsou minimálně jednou ročně kontrolováni a dovážené biopotraviny též podléhají kontrolám, aby se zaručilo, že byly vyrobeny v souladu s ekologickými pravidly.

1.6.7 Organické logo v Evropské unii

Ekologické produkty vyrobené v EU, které splnily přísné podmínky ekologické výroby, se mohou označit ekologickým logem, které je na obrázku 3. Toto logo lze použít pouze na produktech, které byly jako ekologické certifikovány kontrolní agenturou.

Obrázek 3: Logo ekologického zemědělství v EU

Zdroj obrázku: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-logo_en

1.6.8 Finanční podpora pro ekologické zemědělce

Hospodaření v režimu EZ ve srovnání s konvenčním vykazuje nižší efektivnost. Státní dotace na úhradu nákladů narůstají (Redlichová, 2014).

Podpora pro ekologické zemědělce v EU existuje téměř 30 let. Od roku 1992 fungují platby na plochu pro EZ v rámci agroenvironmentálních opatření (AEO). Podmínky a výše plateb jsou v zemích EU různé. Platba je poskytována na plochu ekologicky obhospodařované půdy podle užití (Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2021-2027, 2021).

Finanční podpora EU může být zaměřena jak na přechod na ekologické zemědělství, tak na zachování ekologické produkce. Jednotlivé členské státy EU mohou přidělovat podporu různým způsobem (Agriculture.ec.europa.eu, nedatováno).

1.6.9 Ekologické zemědělství a společná zemědělská politika

V rámci SZP se ekologickým zemědělcům poskytují podpory – přímé platby a platby určené mladým zemědělcům. Dále existují ekologické platby, které odráží prospěch, jaký ekologické zemědělství přináší životnímu prostředí.

Ekologizaci upravují pravidla pro přímé platby vyplácené v rámci SZP.

Podmínkami pro čerpání ekologické složky přímé platby jsou diverzifikace (rozmanitost) plodin, které vede ke zvýšení odolnosti půdy a ekosystémů. Zemědělské podniky s více než 10 ha orné půdy musí pěstovat nejméně dvě plodiny, na ploše více než 30 ha musí pěstovat minimálně tři plodiny. Hlavní plodina nesmí zabírat více než 75 % půdy. v závislosti na individuální situaci je možné udělit výjimku z těchto pravidel, například zemědělcům, na jejichž půdě jsou ve vyšším podílu udržovány travní porosty, které jsou samy o sobě pro životní prostředí prospěšné. Jako další podmínka je udržování trvalých travních porostů. Travní porosty podporují ukládání uhlíku a chrání biologickou rozmanitost (přírodní stanoviště). Podíl trvalých travních porostů k zemědělské půdě stanoví země EU na celostátní nebo regionální úrovni (s 5% flexibilní odchylkou). Rovněž stanoví oblasti s trvalými travními porosty, které jsou z hlediska životního prostředí podstatné. Zemědělci nemohou v těchto oblastech orat nebo měnit jejich využití.

Zemědělci, jejichž orná půda přesahuje plochu 15 ha, musí zajistit, aby alespoň 5 % jejich půdy zabírala plocha využívaná v ekologickém zájmu, a to z důvodu zachování a zlepšení biologické rozmanitosti v zemědělských podnicích. Zemědělcům, kteří nedodržují pravidla ekologizace, je podpora snížena. Kromě snížení ekologických plateb mohou jednotlivé země od roku 2017 ukládat také správní sankce, které mají být přiměřené závažnosti a rozsahu porušení předpisů.

---

2 Metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zmapovat možnosti zemědělských podpor, které jsou poskytovány v rámci hospodaření v režimu ekologického zemědělství.

Dílčím cílem práce je zodpovědět na následující výzkumné otázky a oblasti:

Výzkumná otázka 1: Jak ekologičtí zemědělci vnímají společnou zemědělskou politiku?

Výzkumná otázka 2: Je pro ekofarmy snadné získat certifikaci pro ekologické zemědělství?

Výzkumná otázka 3: Jsou dotace do ekologického zemědělství dobře nastaveny?

Výzkumná otázka 4: Jakým způsobem ekofarmy prodávají své bioprodukty?

2.2 Metodika práce

Do výsledkové části práce je využit bimodální výzkum–kombinace kvantitativního a kvalitativního výzkumu.

Pro kvantitativní výzkum se jako nejvhodnější jeví **dotazníkové šetření**. Dotazníkové šetření obecně je účinný nástroj sloužící ke sběru informací. V dotazníku je vytvořen soubor otázek, na který jsou respondenti písemně dotazováni. Dotazník může obsahovat jak otázky otevřené, na které respondenti odpovídají svými slovy, tak uzavřené, tj. formulované souhlasně nebo nesouhlasně, a už bez dalšího vysvětlení (Encyklopedie.soc.cas.cz, 2018).

Uzavřené otázky se zdály být vhodnější formou, a to především z důvodu své jednoduchosti a kvůli časové zaneprázdněnosti respondentů.

Jako kvalitativní výzkum byla zvolena **metoda polostrukturovaného rozhovoru**. Polostrukturovaný rozhovor je forma, ve které si tazatel připraví otázky, na které respondent odpovídá. Zároveň se tazatel může podle situace a vývoje odpovědí doptat na další podrobnosti (Kisk.phio.muni.cz, nedatováno).

2.3 Materiál

a) Na základě výzkumných otázek byl vytvořen dotazník, který byl rozeslán regionálním centřům sdružující ekologické podnikatele v rámci svazu ekologických podnikatelů PRO-BIO, s žádostí o vyplnění výzkumných otázek (Bílé Karpaty, Jeseníky, Jižní Morava, Krkonoše a Podkrkonoší, Východní Čechy, Moravská brána, Severovýchod, Severozápadní Čechy, Srdce Čech, Šumava, Vysočina). Plná podoba dotazníkové šetření je obsažena v přílohách 6–9.

Na položené otázky v dotazníku celkem odpovídalo 52 respondentů.

b) Dalším materiálem bylo pořízení dvou rozhovorů. Jako odezva na rozeslání žádosti o odpovědi na otázky z dotazníku přišla e-mailová odpověď s nabídkou osobního kontaktu po telefonu, a to především z důvodu nedostatečných časových kapacit k vyplňování dotazníku. Tento první rozhovor byl veden se správcem farmy hospodařící v režimu ekologického zemědělství a probíhal vzdálenou formou přes Google Meet.

I druhý rozhovor vzešel na základě rozeslané žádosti o zodpovězení otázek. Druhý rozhovor byl veden se zemědělským poradcem a zároveň správcem regionálního centra v rámci svazu ekologických podnikatelů PRO-BIO. Pro lepší přehlednost je jeho titul v dalším textu zkrácen a je označen jako zemědělský poradce. I druhý rozhovor probíhal vzdálenou formou, v tomto případě přes MS Teams.

Hlavní témata obou rozhovorů byla společná a odrážela okruhy položených výzkumných otázek.

---

3 Výsledky

3.1 Ekologické zemědělství v České republice

Ekologické zemědělství podporuje hospodaření šetrné k životnímu prostředí. Přispívá k zachování a obnově cenných stanovišť na zemědělské půdě z hlediska druhové různorodosti a pomáhá s bojem proti degradaci půdy. V neposlední řadě se snaží přispět k ekologické stabilitě a estetické hodnotě krajiny (szif.cz, 2023).

Ekologické zemědělství je způsob zemědělského hospodaření s přísně nastavenými a kontrolovanými pravidly. Garantem dodržování těchto pravidel v ČR je Ministerstvo zemědělství. EZ je nedílnou součástí agrární politiky České republiky. V České republice je EZ charakteristické především extenzivním chovem masného skotu, koz a ovcí v zemědělsky méně příznivých oblastech (LFA). Na trhu se pak uplatňují zejména maso, mléko a mléčné výrobky. Plochy s rostlinnou výrobou vykazují mírný růst. Ekologické zemědělství v ČR přispívá k zaměstnanosti zejména v ekonomicky i geograficky okrajových regionech. Svou péčí se významně podílí na zachování tradičního rázu krajiny a její atraktivity nejen pro turistický ruch (Agriculture.ec.europa.eu, nedatováno).

Do roku 2023 ekologické zemědělství patřilo pod Program rozvoje venkova (PRV), od roku 2023 spadá pod Rozvoj venkova.

3.1.1 Předmět a podmínky dotace do ekologického zemědělství

Předmětem dotace je zemědělská půda obhospodařovaná v režimu přechodného období nebo v režimu ekologického režimu. Druhem je trvalý travní porost, orná půda, travní porost na orné půdě, úhor na orné půdě, trvalá kultur ovocný sad, vinice a chmelnice a jiná trvalá kultura (krajinotvorný sad).

Dotace do roku 2023 nebyla určena pro ekofarmy, které souběžně hospodaří v režimu konvenčního zemědělství. Nově lze zároveň hospodařit v režimu jak, tak konvenčního zemědělství.

Žadatelem musí být zemědělský podnikatel podle § 2e až § 2h Zákona o zemědělství a zároveň registrovaný ekologický podnikatel podle § 6 až 8 Zákona o ekologickém zemědělství, který obhospodařuje minimálně 0,5 hektarů zemědělské půdy uvedených podle Registru půdy LPIS. Musí splňovat podmínky Nařízení Rady ES č. 834/2007, Nařízení Komise ES č. 889/2008 a Zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém

---

zemědělství. Zároveň musí dodržovat podmínky tzv. Cross-compliance, tj. kontroly podmíněnosti (szif.cz, 2023).

3.1.2 Počty ekologických subjektů v České republice

V roce 1990 byly v ČR registrovány první 3 ekologické farmy. K 31. 12. 2021 bylo v režimu EZ zaregistrováno 4 794 certifikovaných ekologických farem, které obhospodařovaly plochu 558 124 ha zemědělské půdy, což představuje 15,71 % podíl z celkové výměry zemědělské půdy v České republice (Zemědělství 2021, 2022).

Počet ekologických subjektů k 01.02.2024 čítá celkem 6 556 a konkrétní skladba subjektů je uvedena v příloze 1.

3.1.3 Vývoj dotací do ekologického zemědělství v České republice

První finanční prostředky pro ekologicky hospodařící farmy byly poskytnuty v letech 1990-1992 (Ekologické zemědělství v České republice, 2022).

V rozmezí let 1993-1996 bylo rozhodnuto o zrušení dotací. Roku 1998 byly dotační podpory obnoveny, a následoval růst počtu obhospodařovaných ploch (Redlichová, 2014).

Do vstupu ČR do EU byly finanční prostředky na EZ poskytovány formou státních podpor. Od roku 2004 bylo ekologické zemědělství začleněno do tzv. agroenvironmentálních opatření (AEO). Finanční podpora byla poskytována na plochu ekologicky obhospodařované půdy podle užití (Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2021-2027, 2021).

Od roku 2007 se podpory ekologickým zemědělcům vyplácely v rámci Programu rozvoj venkova 2007–2013.

V roce 2015 byla podpora EZ realizována v rámci samostatného opatření v rámci programového období na roky 2014–2020. Finanční prostředky pro toto programové období byly 499 616 313 EUR (cca 13 miliard Kč). Dotace byly určeny pro hospodaření na půdě v režimu přechodného období nebo v režimu EZ, nikoliv ale v souběhu s hospodařením v konvenčním režimu. Byly poskytovány na trvalý travní porost, ornou půdu, travní porost na orné půdě, úhor na orné půdě, sady, vinice, chmelnice a jinou trvalou kulturu (krajinotvorný sad). Pro hospodaření na jednotlivých zemědělských kulturách byly stanoveny podmínky, např. minimální zatížení travních porostů

hospodářskými zvířaty, minimální hustoty jedinců na hektar ovocného sadu atd. (Zemědělství 2021, 2022).

V roce 2019 byly podány žádosti o podporu na EZ ve výši 1 172 mil. Kč a na plochu přes 530 tisíc ha. Oproti roku 2006 objem dotací vzrostl téměř pětinasobně (Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2021-2027, 2021).

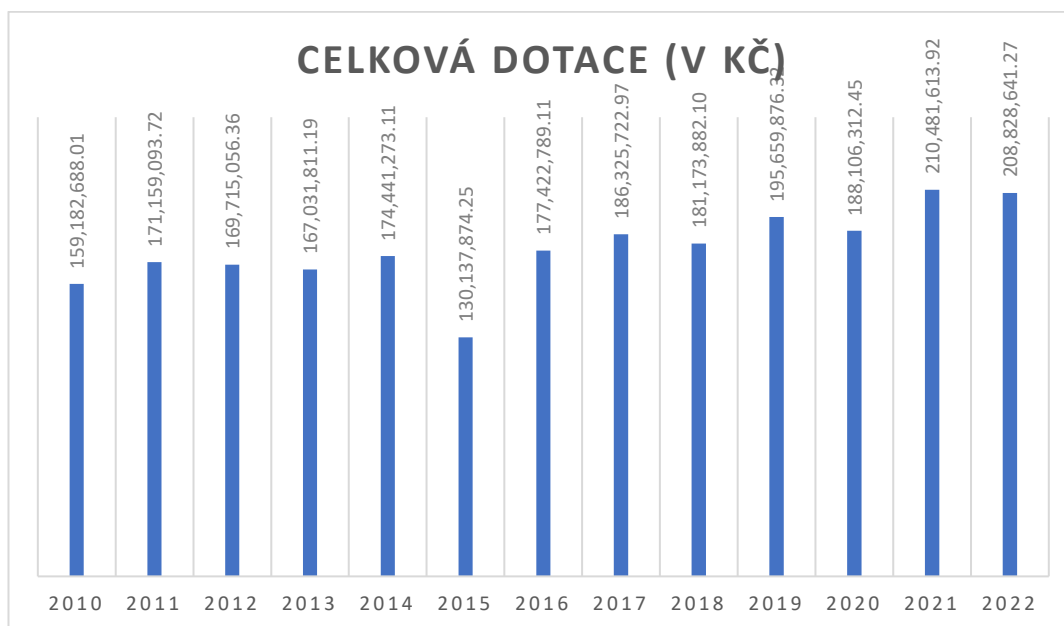
V letech 2019 a 2020 bylo pozastaveno zařazování nových žadatelů do opatření EZ a do tzv. navazujících dvouletých závazků (NEZ). Od roku 2021 byl příjem žádostí o zařazení do navazujících závazků NEZ otevřen i pro farmy, které nebyly v závazku zařazeny v předchozích letech. Zároveň byl umožněn vstup zcela novým žadatelům.

Na opatření EZ/NEZ bylo v roce 2021 podáno celkem 3 436 žádostí o dotaci na výměru 549 484 ha a bylo zažádáno o cca 59 410 197 EUR. v roce 2021 bylo na opatření EZ vyplaceno cca 1 386 tisíc Kč na základě žádostí podaných (zejména) v roce 2020 (Zemědělství 2021, 2022).

Na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů bylo písemně požádáno SZIF o zaslání přehledu vývoje dotací do EZ od roku 2010 do 2022.

Vývoj dotací v letech 2010–2022 je ukázán v Grafu 1. Podrobněji jsou dotace za roky 2010–2022 doloženy v přílohách 3 a 4 (szif.cz, 2024).

Graf 1: Vývoj dotací do ekologického zemědělství v letech 2010–2022 (vlastní zpracování podle SZIF, 2024)

3.1.4 Ekologické zemědělství po roce 2022

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) obdržel do 16.05.2022 téměř 31 tisíc žádostí na přímé platby a neprojektová opatření Programu rozvoje venkova (PRV). Počet žádostí zemědělců byl srovnatelný s rokem 2021 a skoro všechny žádosti byly podány přes Portál farmáře. Objem finančních prostředků, o které zemědělci žádali, činil více než 31 miliard Kč. Největší počet žádostí bylo na jednotnou platbu na plochu (SAPS) (szif.cz, 2023).

V důsledku válečné situace na Ukrajině bylo vydáno prováděcí rozhodnutí Komise EU č. 2022/484., které zmírnilo požadavky na plochy ponechané ladem v EZ. Aby zemědělci mohli maximálně využívat plochy, mohou nyní půdy ponechané ladem využívat k produkci potravin a krmiv. Připravovaná novela vlády č. 50/2015 Sb. od května 2022 umožnila užití úhory s porostem využívaný v ekologickém zájmu k pasvě, sklizni nebo obdělávání. Tyto plochy lze rovněž z důvodu předpokládané produkce ošetřovat přípravky na ochranu rostlin. Využití této možnosti bylo nutné ohlásit do 31.08.2022 prostřednictvím formuláře SZIF (Mimořádná opatření v rámci podmínek greeningu a EFA ploch pro rok 2022 pro posílení potravinové bezpečnosti, 2023).

3.1.5 Akční plán pro ekologické zemědělství 2021-2027

Národní legislativu a strategické dokumenty pro EZ připravuje Ministerstvo zemědělství.

Hlavním strategickým dokumentem pro EZ a produkci biopotravin je Akční plán pro ekologické zemědělství. Akční plán připravuje Ministerstvo zemědělství ve spolupráci s nevládními organizacemi. Aktuální Akční plán ČR pro rozvoj EZ v letech 2021–2027 byl schválen vládou ČR a jedná se již o druhý akční plán EZ. Hlavními strategickými cíli je zvýšení ekonomické životaschopnosti ekofare, zvýšení podílu domácích biopotravin na trhu, zvýšení povědomí o přínosech EZ pro životní prostředí a pro dobré životní podmínky zvířat a zvýšení využití poznatků výzkumu a inovací (Zemědělství 2021, 2022).

3.1.6 Dotace na agroenvironmentálně klimatická opatření

Agroenvironmentálně klimatická opatření (AEKO) jsou směřována k zachování přírodní hodnoty krajiny, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a na údržbu krajiny.

Cílem jsou podpory využití zemědělské půdy v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejích vlastností.

Žadatelem o AEKO nemusí být zemědělským podnikatelem. Opatření se realizuje v pětiletých závazcích. Žadatel se zavazuje hospodařit na celé výměře zemědělské půdy v souladu s podmínkami tzv. podmíněnosti a s dalšími podmínkami platné evropské a národní legislativy, kupř. dodržovat požadavky na hnojiva a přípravky na ochranu rostlin.

3.1.7 Dotace na ekologické zemědělství

Podpory pro způsoby hospodaření šetrné k životnímu prostředí. Cílem je navýšit podíl ekologického zemědělství na výměře zemědělské půdy obhospodařované v režimu přechodného období nebo ekologického zemědělství.

Žadatel může být pouze zemědělský podnikatel a registrovaný ekologický podnikatel, který obhospodařuje min. 0,5 ha zemědělské půdy evidované v LPIS (travní porost, standardní orná půda, travní porost na orné půdě, trvalá kultura ovocný sad, vinice a chmelnice).

Podle nových podmínek je možné hospodařit souběžně v režimu konvenční produkce, dále je nová povinnost zúčastnit se alespoň jednou za dobu závazku školení o vhodných praktikách v EZ.

3.1.8 Dotace na dobré životní podmínky zvířat

Cílem opatření je zlepšení a zachování dobrých životních podmínek vybraných kategorií dojeného skotu a prasat, a tím i zlepšení jejich zdravotního stavu prostřednictvím souboru opatření vedoucích ke zvýšení komfortu jejich života.

Žadatel jako chovatel hospodářských zvířat (dojený skot a prasata) musí dodržovat kontroly podmíněnosti, musí veškerá hospodářská chovat tak, aby nedocházelo k jejich týrání nebo usmrcování nepovoleným způsobem, musí chovat dojnice nebo suchostojné krávy po celou dobu závazku ve stájích s technologií volného ustájení.

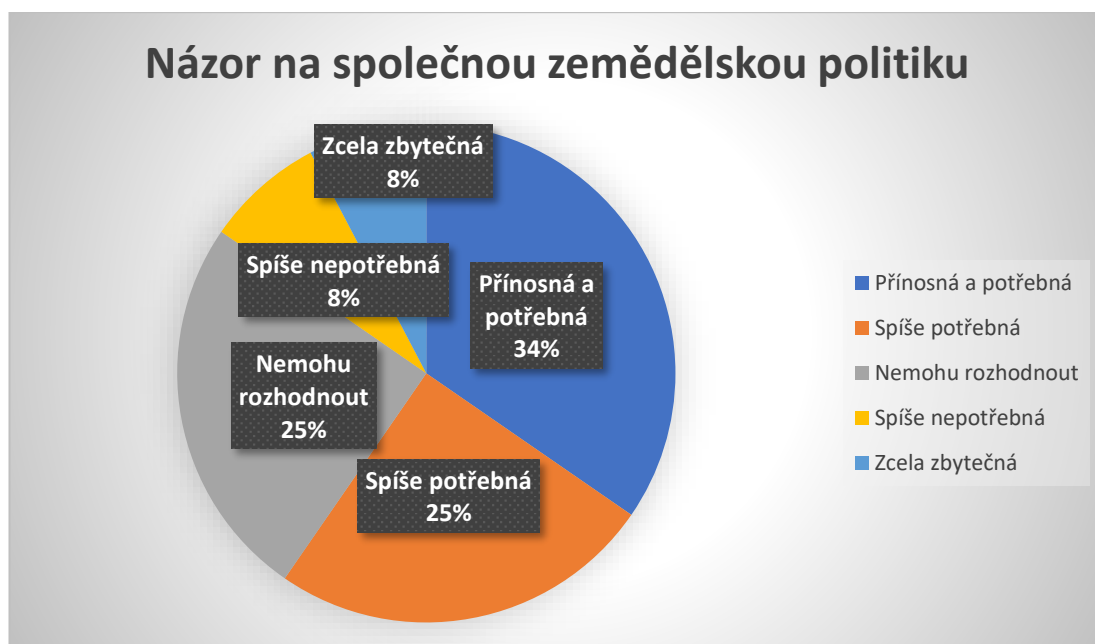
Hospodářství není zařazeno v systému ekologického zemědělství, tato podmínka se netýká titulu Zlepšení stájového prostředí v chovu dojeného skotu.

3.2 Dotazníkové šetření

V této části práce byly zpracovány získané odpovědi na otázky z dotazníkového šetření.

Hodnotící část

Graf 2: Názor na společnou zemědělskou politiku (vlastní šetření a zpracování, 2024)

V grafu 2 znázorňuje názor respondentů na společnou zemědělskou politiku, kterých se na toto téma vyjádřilo 52. Pro 34 % z nich je SZP přínosná a potřebná a pro 25 % spíše potřebná, 25 % nemůže rozhodnout, 8 % vidí SZP jako spíše nepotřebnou a 8 % jako zcela zbytečnou.

Graf 3: Pozitiva společné zemědělské politiky (vlastní šetření a zpracování, 2024)

V případně kladného hodnocení SZP byli respondenti dotázáni, jaká vidí pozitiva SZP. Odpovídalo 31 respondentů, kteří u této otázky mohli zvolit z více možností. Jejich odpovědi zaznamenává graf 3.

Graf 4: Legislativa společné zemědělské politiky pro ekologické zemědělství

Na otázku týkající se legislativy SZP odpovídalo 50 respondentů a opět mohli volit z více možností, které zaznamenává graf 4. Pro většinu z nich, tj. pro 48 %, je příliš komplikovaná a nepřehledná, pro 22 % nemá jasný výklad, pro 18 % příliš přísné podmínky, pro 9 % má malou podporu státu a 3 % uvádějí jiné (nespecifikované) důvody.

Graf 5: Získání certifikace pro ekologické zemědělství (vlastní šetření a zpracování, 2024)

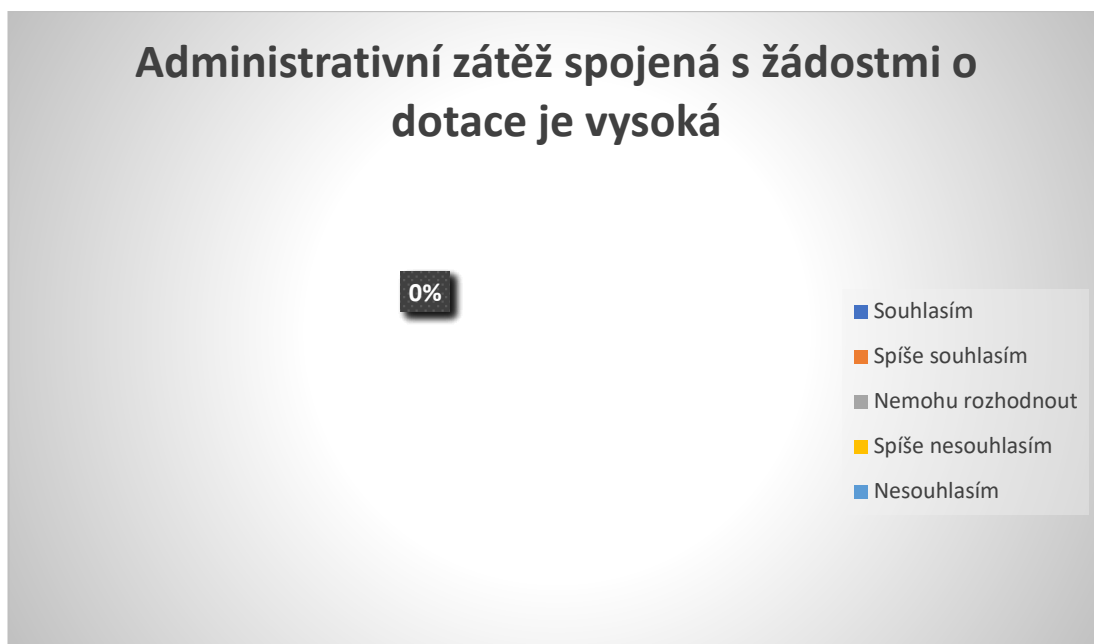
Graf 4 znázorňuje názor respondentů na dotaz, získání certifikace pro ekologické zemědělství bylo snadné. Zde se vyjádřilo 50 respondentů, z nichž 44 % respondentů spíše souhlasilo, 27 % souhlasilo, 15 % nemohlo rozhodnout, 12 % spíše nesouhlasilo a 2 % nesouhlasilo.

Graf 6: Pobírání ekologických dotací (vlastní šetření a zpracování, 2024)

Graf 6 ukazuje, kolik z 51 respondentů pobírá ekologické dotace. 94 % z nich dotace pobírá a 6 % nepobírá.

Graf 7: Administrativní zátěž spojená s žádostmi o dotace je vysoká (vlastní šetření a zpracování, 2024)

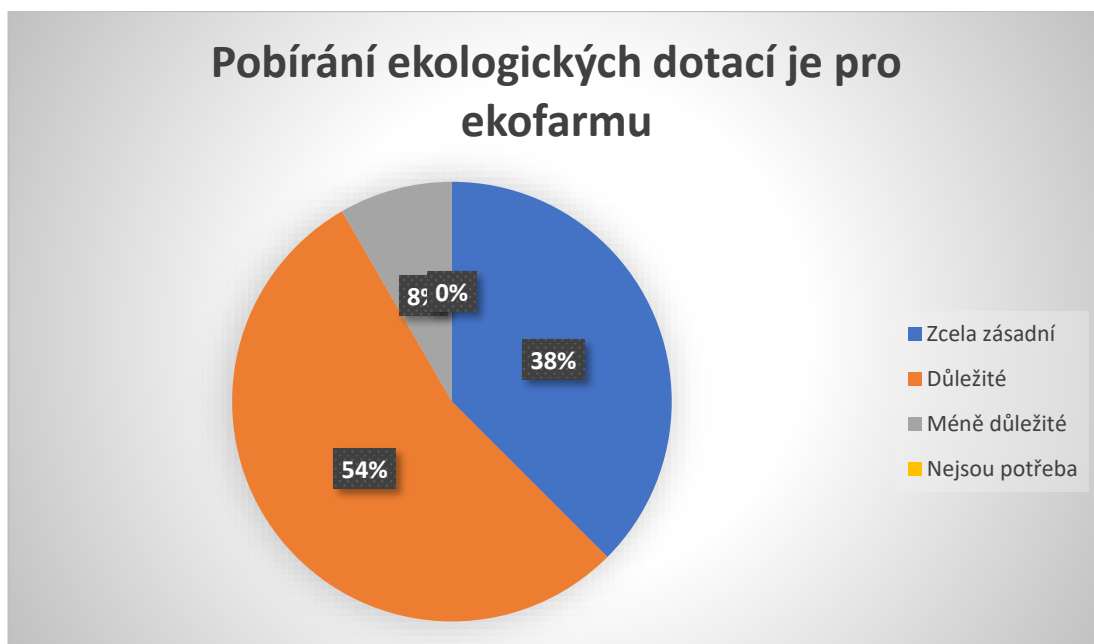
Na dotaz, zda je administrativní zátěž spojená s žádostmi o dotace vysoká, nebyly získány žádné odpovědi, které by se do grafu 7 mohly zpracovat.

Graf 8: Poskytované ekologické dotace jsou nastaveny dobře (vlastní šetření a zpracování, 2024)

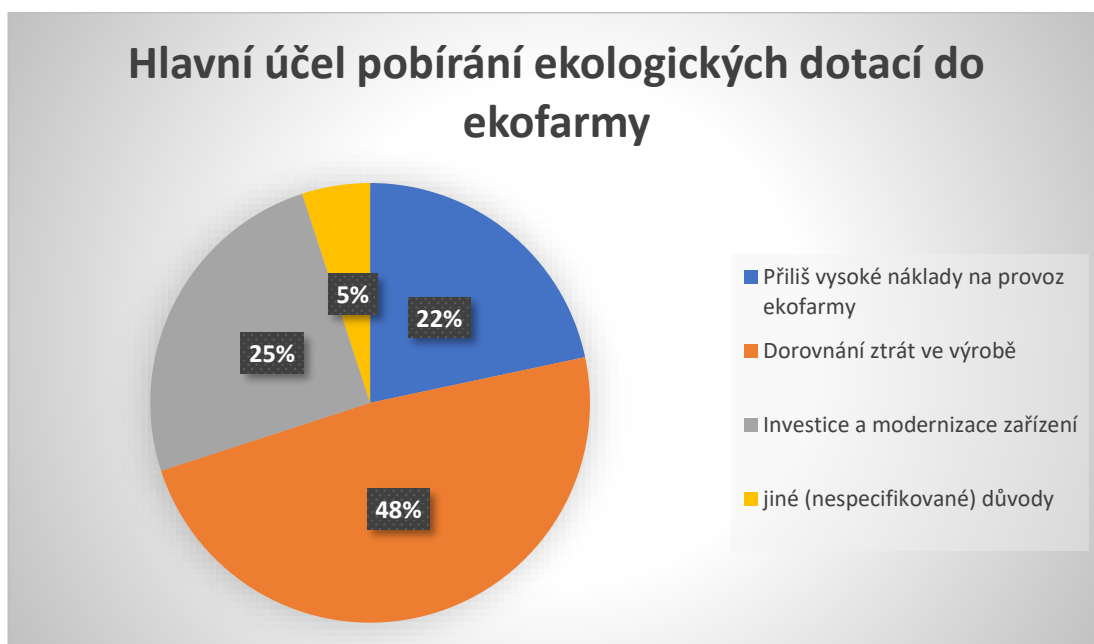
Graf 8 zaznamenává odpovědi 48 respondentů, kteří se vyjádřili k otázce, zda jsou poskytované ekologické dotace nastaveny dobře. 44 % z nich spíše souhlasilo, 39 % spíše nesouhlasilo, 9 % souhlasilo, 4 % nesouhlasilo a 4 % nevědělo.

Graf 9: Důležitost pobírání ekologických dotací pro ekofarmu (vlastní šetření a zpracování, 2024)

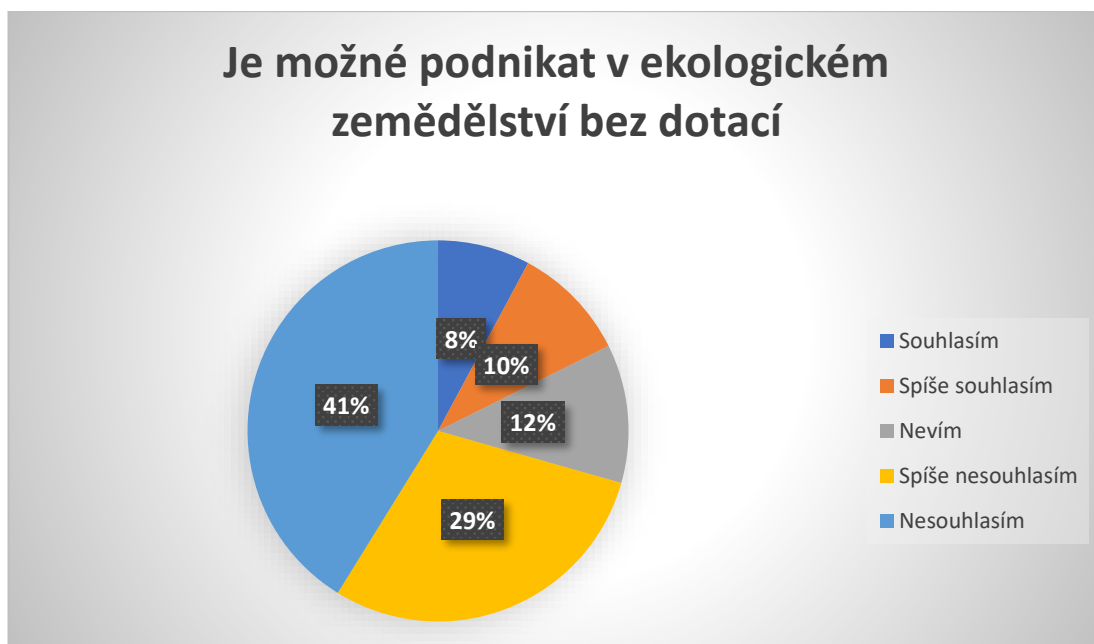
Graf 9 ukazuje míru pobírání ekologických dotací pro ekofarmu. Odpovědělo 48 respondentů. Pro 56 % z nich jsou důležité, pro 35 % zcela zásadní, pro 9 % méně důležité. Nikdo neodpověděl, že dotace nejsou potřeba.

Graf 10: Hlavním účel pobírání ekologických dotací do ekofarmy (vlastní šetření a zpracování, 2024)

K hlavnímu účelu pobírání ekologických dotací se vyjádřilo 46 respondentů, kteří mohli volit z více důvodů, které jsou zaznamenány v grafu 10.

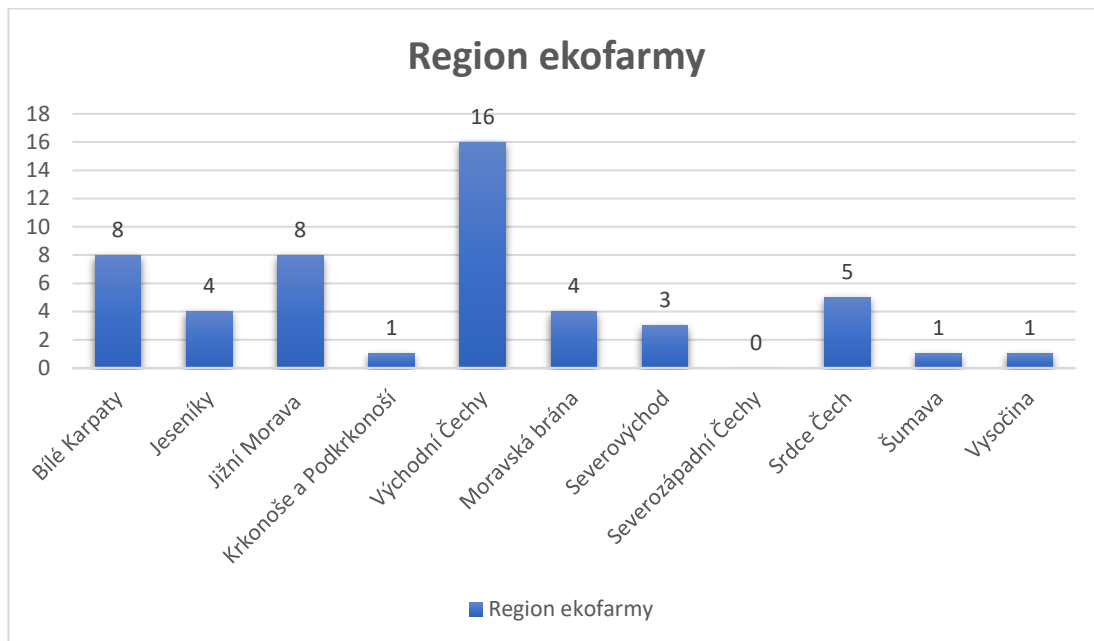
Graf 11: Zda je možné podnikat v ekologickém zemědělství bez dotací (vlastní šetření a zpracování, 2024)

Na otázku, zda je možné podnikat v EZ bez dotací, odpovídalo 51 respondentů. V grafu 11 je zaznamenáno, že 41 % dotazovaných nesouhlasilo s tvrzením, že je možné v ekologickém zemědělství podnikat bez dotací, 29 % spíše nesouhlasilo, 12 % nevědělo, 10 % spíše souhlasilo a 8 % souhlasilo.

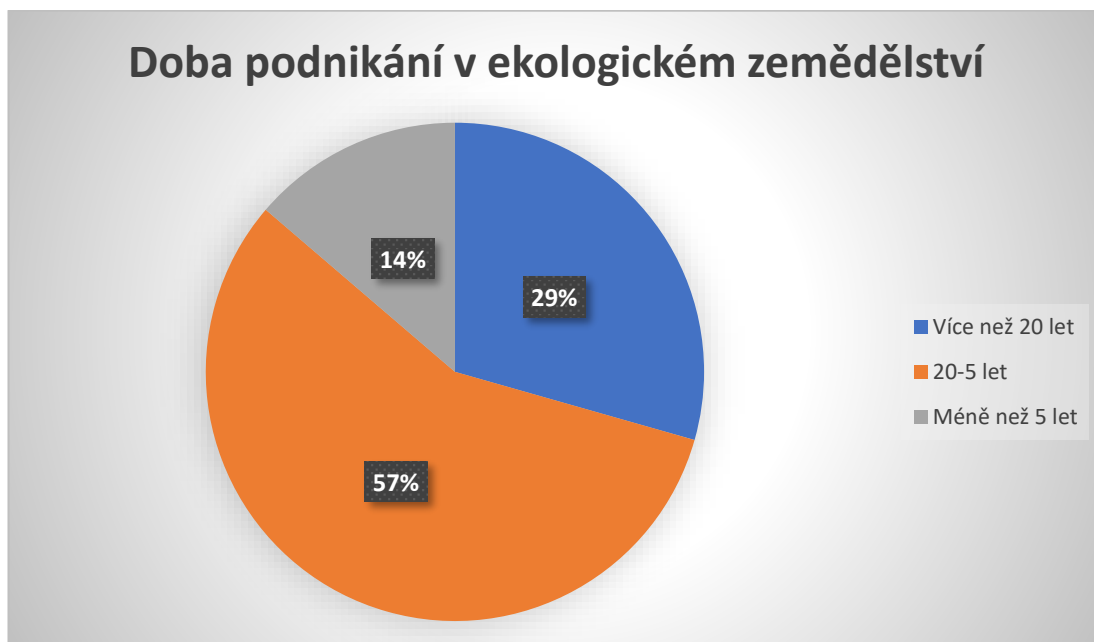
Popisná část

Graf 12: Rozložení respondentů (vlastní šetření a zpracování, 2024)

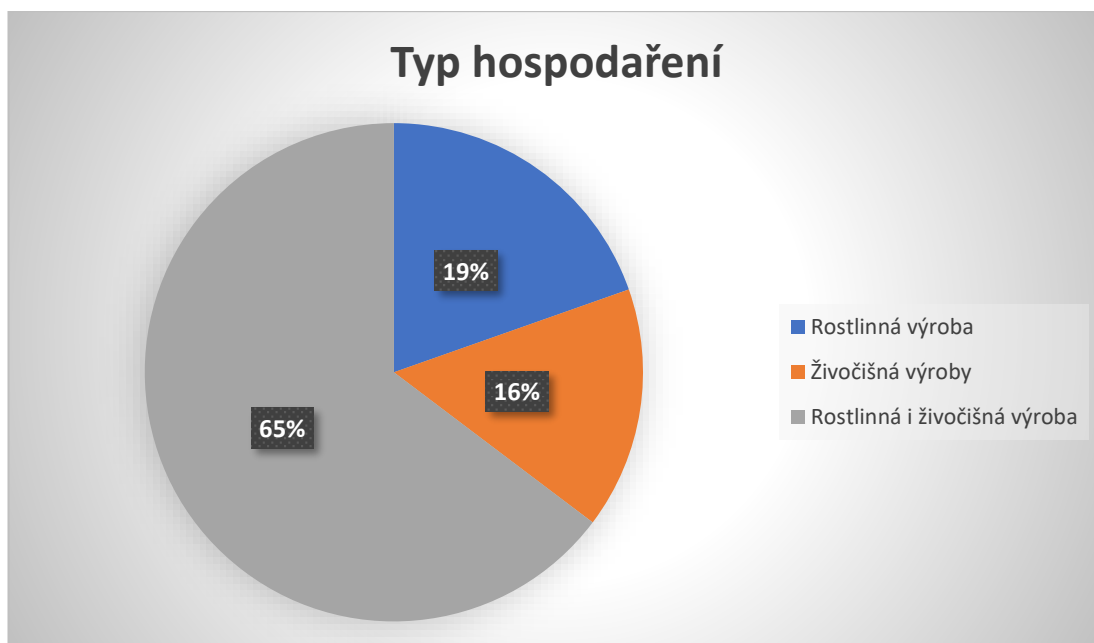
51 respondentů označilo region svojí ekofarmy a rozložení regionů ukazuje graf 12. Nejvíce odpovědí přišlo z regionu Východní Čechy, tj. 16 a žádná nepřišla z regionu Severozápadní Čechy.

Graf 13: Doba podnikání v ekologickém zemědělství (vlastní šetření a zpracování, 2024)

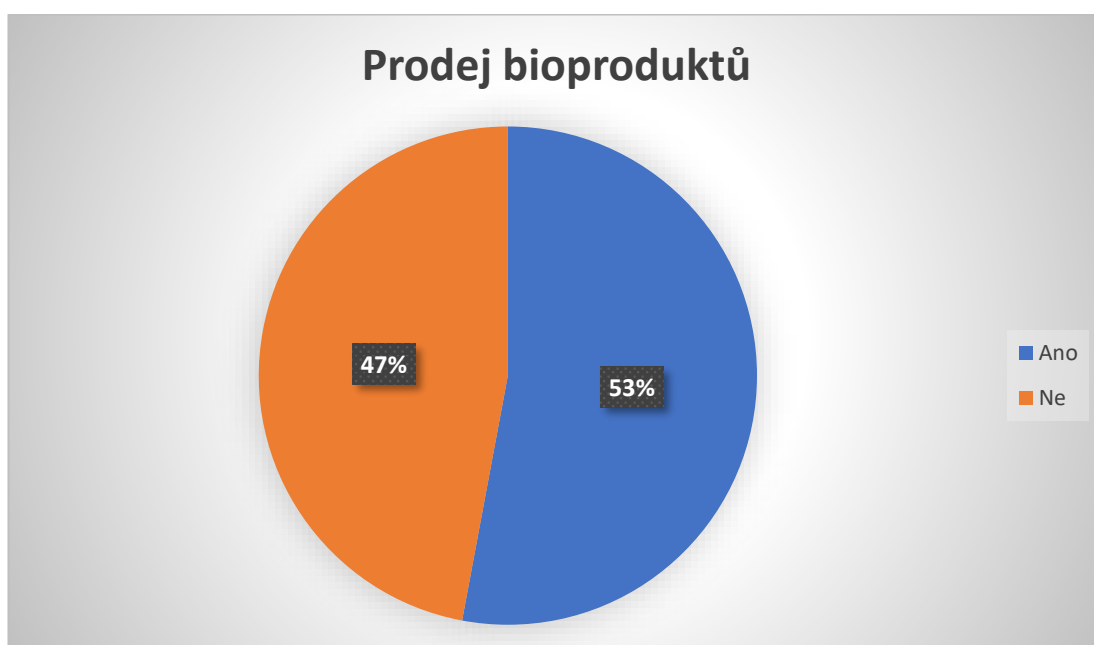
51 respondentů se vyjádřilo k době podnikání v ekologickém zemědělství. Graf 13 ukazuje, že největší zastoupení je v rozmezí 20–5 let (57 %), následuje doba více než 20 let (29 %) a nejméně je zastoupena doba kratší než 5 let (14 %).

Graf 14: Typ hospodaření (vlastní šetření a zpracování, 2024)

51 respondentů se vyjádřilo k typu hospodaření. Graf 14 ukazuje, že převažujícím typem hospodaření je zároveň rostlinná i živočišná výroba (65 %), pouze rostlinná (19 %), pouze živočišná (16 %).

Graf 15: Prodej bioproduktů (vlastní šetření a zpracování, 2024)

Graf 15 ukazuje, kolik procent dotazovaných ekofarem prodává zároveň bioprodukty. Vyjádřilo se 51 respondentů, z nichž 53 % bioprodukty prodává a 47 % neprodává.

3.3 Vedené rozhovory

Tazatelkou byla autorka bakalářské práce.

První rozhovor byl veden se správcem farmy hospodařící v režimu ekologického zemědělství.

Druhý rozhovor byl veden se zemědělským poradcem a zároveň správcem regionálního centra v rámci svazu ekologických podnikatelů PRO–BIO. Pro lepší přehlednost je jeho titul zkrácen a v dalším textu je označen jako zemědělský poradce.

Hodnotící část rozhovoru

V prvním rozhovoru na úvod správce ekofarmy zdůraznil, že ekologie je to, co dělali naše předkové, je to návrat ke kořenům. Má to být hospodaření v souladu s přírodou, s našimi předky. Zde máme vypěstovat plodiny, chovat zvířata, humánně je usmrtit a tuto produkci prodat či beze zbytku využít, přesně jako naši předkové. To je environmentální způsob hospodaření, je zde otázka welfare zvířat. Ekologické hospodaření má své limity, a to ve smyslu koncentrace zvířat, nelze ekologicky chovat příliš velké množství jedinců.

Zemědělský poradce zmínil, že v zemědělství stejně jako poradenství nelze působit, pokud to člověka nějakým způsobem nebaví. Všichni lidi to dělají, protože to dělat chtějí.

Společná zemědělská politika

Postoj správce ekofarmy ke společné zemědělské politice byl spíše negativní. Podle jeho názoru, pokud existují různá nastavení, zemědělci mají odlišné podmínky, nelze mluvit o společné politice. Existují různé dotace, různé vývozní podmínky. Jako příklad uvedl, že drtivá většina masného skotu se odveze jinam. Ke společné zemědělské politice řekl, že svoje vlastní věci si máme řešit sami.

Názor zemědělského poradce na společnou zemědělskou politiku byl vyhraněný a výslovně negativní. SZP označil za jednu z největších katastrof, která je bičem na zemědělce. Zemědělce zahlcuje nejrůznějšími předpisy, nařízení a byrokratickými nesmysly, které musí plnit. Je jich strašně moc a stále narůstají a za jejich nesplnění nebo opomenutí narůstají sankce.

Administrativa SZP je „naprosto příšerná“. Toto je důvodem, že jsou zejména malí zemědělci, kteří z ekologického zemědělství potažmo z dotačního programu vystupují, protože ho nedávají, a snaží se uživit sami. Toto si mohou dovolit spíše menší

---

zemědělci bez zaměstnanců. Zemědělci obecně jsou velmi nešťastní a znechucení. V poslední době se děje, že spousta dotací ještě SZIF, který má výplaty na starosti, ještě není vyplacena. Jelikož ministerstvo zemědělství nastavilo takové podmínky, SZIF to nestíhá. V konečném důsledku se tím brzdí a zastavují dotace. Neustále to generuje opožděnou výplatu dotací. Zemědělský poradce zmínil konkrétní příklad úřednice SZIF, která na ministerstvo zemědělství žádala o vysvětlení metodiky, ale vůbec nikdo se jí neozval zpět. Správce jí žádala o kontakt na konkrétní oddělení, ale úřednice přímo řekla, že ona sama ani nemůže dát přímý kontakt na ministerstvo.

Správce mluvil o klientech, kteří si museli vzít úvěr, aby přežili minulý rok, aby mohli např. zaplatit nájem pozemků. Je to skutečná katastrofa. Tato administrativa je takto složitá nejen pro samotné zemědělce, nýbrž i pro pracovníky SZIF, i oni jsou zahlceni nejrůznějšími nařízení a dokumenty.

Přijdou nařízení z Evropské unie a stát má možnost je uchopit po svém. Ministerstvo zemědělství páchá ty největší škody, neboť je přísnější mnohem více, než musí a než mu nařizuje EU. Jako příklad správce uváděl monitorování AMS družic. Každý stát EU měl povinnost zaimplementovat do svých kontrol snímky z družice, ale už nebylo řečeno, jak to stát má udělat. Například Irsko družici monitoruje, zda je plocha zelená (obhospodařovaná) nebo není (stojí tam budova). U nás se ministerští úředníci rozhodli kontrolovat úplně všechno; dotace, termín seče, místo pastvy. Systém nefunguje a kolabuje a tím se dotace nestíhají vyplácet. Toto však dělá naše ministerstvo, toto nedělá Evropská unie.

V konečném důsledku se regule stávají bičem jak na zemědělce, tak na úředníky SZIF.

Získání certifikace pro ekologické zemědělství

Správce ekofarmy přišel do podniku na začátku přechodného období. Po odstranění všech nedostatků za dva roky ekofarma získala v červenci 2023 certifikaci. Zároveň dokupují pozemky od konvenčních zemědělců a tyto pozemky spadají do přechodného období. Ekofarma je registrována u Kontrolní agentura KEZ, o.p.s. Musí splnit všechny požadavky podle zákona.

Zemědělský poradce zmínil, že přechod z konvenčního typu hospodaření na ekologické rovněž závisí na typu hospodaření, přičemž nejsnazší je to pro ekofarmy obhospodařující trvalé travní porosty, což není náročné, např. přestanou nakupovat nepovolené minerální lizy nebo začnou nakupovat ekologické obilniny pro zvířata.

V tomto zátěž velká není. Větší předělání farmy je v případě orné půdy, na které se hospodařilo konvenčně s postřiky. A toto může dost farmářů odradit, pokud léta žili myšlenkově v domněn, že bez postřiků to nejde. Ale potom je spousta agronomů, kteří si to vyzkouší a zjistí, že to není tak hrozné a jdou do toho, jsou to z agronomického hlediska schopni zajistit. Pokud ví, do čeho jde a jak to má dělat, pak to není problém. A kdo ten problém v tom vidí, ten do toho nejde, toho nikdo nepřesvědčí, že to jde i jinak.

Pobírání ekologických dotací

Správce ekofarmy odpověděl, že farma dotace pobírá a že pobírá všechny, která zákon umožňuje. O dotace žádá především z důvodu nižších výnosů z hospodaření. Dotace především dorovnávají ztráty ve výrobě. Nemohl rozhodnout, zda jsou nastaveny dobře. Zároveň zdůraznil, že administrativní zátěž s nimi spojená je obrovská.

Zemědělský poradce řekl, že ekologičtí zemědělci nepobírají jenom ty ekologické. Každý si poskládá ty dotace, které jim systém umožní. Dotace týkající se TTP jsou poměrně jednoduché a přehledné. Jsou tam náročnější dotace, například na sady nebo ornou půdu.

Jak řekl, dotací, které zemědělec pobírá, je pět: BISS (jednotná platba na plochu), REDISTRIBUTIVNÍ platba (tato platba měla podpořit malé zemědělce a způsobila velké stávky v roce 2023 ve Francii), EKOPLATBA (musí být dodrženy různé postupy, nejvíce se týká se orné půdy. Podle vyjádření zemědělského poradce, je to největší hloupost, která přišla z EU, a byly proti tomu stávky ve Francii, Polsku), ANC (platba na ztížené oblasti, např. horské), AGROENVI (zemědělec se zaváže, že 5 let bude pozemky obhospodařovat daným způsobem, který dotace říká) a jako poslední jsou EKOLOGICKÉ DOTACE, které jsou také na 5 let. První čtyři dotace jsou pro konvenční zemědělce i ekologické. Ekologické dotace jsou pouze pro ekologické a tvoří 1/5 z celého balíku dotací. Všechny vyjmenované dotace jsou na jednotku plochy.

Závislost na dotacích obecně není dobrá, pokud bez nich nedokážou obchodovat vlastní produkty a pokud se bez nich neuživí. Ekologické dotace jsou jedna část balíku všech dotací.

Obecně je vnímáno, že dotace dorovnávají ztráty ve výrobě. Zemědělský poradce zmínil, že záleží na typu hospodaření, zda farmář hospodaří na TTP nebo chová např. masný skot, tam velké výnosy nejsou. Pokud jde o ornou půdu, tam je to jiné. Záleží,

---

jakou farmu farmář má a co na ní dělá. Tam také bude jiný pohled na dotace. Zemědělský poradce zmínil jednoho svého klienta (sadaře), který pro znechucení celým systémem ekologické dotace nepobírá a vydělává si bez nich pouze vlastní produkcí. Pobírá pouze tu základní BISS. Takových zemědělců je však málo.

Podle jeho názoru ekologické dotace v zásadě nejsou nastaveny špatně, avšak popisoval několik problémů s vyplácením dotací, které v rámci svého působení se svými klienty řeší. SZIF má problémy s vyplácením dotací, spousta přiznaných dotací nebyla zemědělcům odeslána nebo se výplata opoždí, což způsobuje zemědělcům finanční problémy. Z tohoto důvodu si řada z nich bere úvěry a zmínil případ, kdy si zemědělec vzal úvěr na zaplacení předchozího úvěru.

Administrativa s dotacemi je příšerná (vedení všemožných evidencí), a proto si zemědělci najímají poradce. Druhá věc je administrativa na straně SZIF, který zpracovává žádosti o dotace a zpracovávají protokoly z kontrol, loni narostly o 300 %.

Prodej bioproduktů

Správce ekofarmy bioprodukty vyrábí, ovšem nedodává je žádným obchodním řetězcům. Prodává je „ze dvora“ nebo je dodává místním regionální prodejcům, do škol, do místních restaurací. Správce ekofarmy v souvislosti s prodejem svých vajec z ekologického chovu zmínil, že neexistují ekologické líhně, které by produkovaly ekologická kuřata. Aby mohl být ekologický chov drůbeže a prodej ekologických vajec, pak je třeba požádat o ministerskou výjimku, která se poskytuje na 1 rok, zpětně nelze, pouze na budoucí nákup např. kuřat.

Zemědělský poradce ze své pozice bioprodukty ani nevyrábí ani neprodává. Zmínil, že opět záleží na typu farmy. V případě TTP se prodávají hlavně telata (zástav). Zmínil však velké množství předpisů, které je nutné splnit před zahájením prodeje bioproduktů. Tyto veterinární a hygienické normy zemědělce od prodeje bioproduktů zemědělce často odrazují.

Popisná část rozhovoru

V popisné části obou rozhovorů byla zjišťována fakta o dotazovaných, místo ekofarmy, doba hospodaření v ekologickém zemědělství.

Správce ekofarmy na ekofarmě, která se nachází v chráněné krajinné oblasti Broumovsko, působí přes 2 roky. Majitelem ekofarmy je velký holding. Ekofarma má celkem 3 zaměstnance; správce plus dva další zaměstnanci (traktorista a osoba starající se o zeleň a dobytek). Správce je schopen všech činností, ale především se stará o administrativní část chodu farmy. V souvislosti s ekologickým nastavením správce zmínil, že ekofarma nemá své webové stránky, a to z důvodu snížení environmentální zátěže, tzv. uhlíkové stopy. Farma obhospodařuje ornou půdu, kde se pěstuje vojtěška, jetel, pšenici, ječmen, brambory, část orné půdy leží ladem. Má i travní porost. Z chodu se farma zabývá chovem skotu, ovcí, slepic, vodní drůbeže, koní.

Zemědělský poradce funguje jako poradce pro klienty, kterými jsou zemědělské subjekty, tudíž nemohl poskytnout relevantní informace o typu hospodaření. Uvedl, že doba jeho působení v tomto oboru činí 10 let a má více jak 100 klientů.

---

4 Diskuse

V této části práce jsou na základě výzkumných otázek analyzovány odpovědi z dotazníkového šetření a ze dvou pořízených rozhovorů se zástupci ekologických zemědělců.

Dílčí výzkumná otázka 1: Jak ekologičtí zemědělci vnímají společnou zemědělskou politiku?

U této dílčí výzkumné otázky byl zjišťován názor ekologických zemědělců na společnou zemědělskou politiku, zda a jaká pozitiva v ní spatřují a jak soudí legislativu pro ekologické zemědělství.

V grafu 1 je zaznamenáno, jak dotázaní ekologičtí zemědělci vnímají společnou zemědělskou politiku. Většina respondentů z dotazníkového šetření SZP hodnotí spíše kladně jako přínosnou a potřebnou, naproti tomu menšina dotázaných SZP hodnotí spíše negativně jako nepotřebnou až zbytečnou. S tímto výsledkem kontrastují oba pořízené rozhovory, ovšem je třeba mít na paměti, že vzorek není nikterak velký.

V prvním pořízeném rozhovoru správce ekofarmy SZP hodnotil také spíše negativně, jako nepotřebnou a zbytečnou.

V druhém pořízeném rozhovoru byl zemědělský poradce značně překvapen, že v dotazníkovém šetření byla SZP hodnocena spíše kladně. On sám ji hodnotil především negativně, výslovně jako „katastrofu“, jejíž nařízení a regule zahlcují zemědělce byrokratickými nesmyly, za jejichž nedodržení narůstají sankce. Všechna nařízení neúnosně zatěžují jak zemědělce, tak i úředníku SZIF.

Společná zemědělská politika, která byla zahájena v roce 1962, představuje rozsáhlé partnerství mezi společností a zemědělci. Navzdory významu zemědělské produkce jsou příjmy zemědělců statisticky přibližně o 40 % nižší než příjmy dosahované v jiných oblastech činnosti, a to především z důvodu závislosti zemědělství na počasí a klimatických podmínkách. Z tohoto důvodu má existence souboru právních dokumentů své opodstatnění a hlavní legislativní opatření přijatá Evropskou unií v oblasti zemědělství se pokouší najít taková řešení, aby si zemědělci udrželi ziskovost své činnosti (Stoican A., 2021).

Společná zemědělská politika EU by mohla být mnohem efektivněji využívána k řešení problémů zemědělců, klimatu a biologické rozmanitosti. Mezi zemědělci jsou výrazné nerovnosti, které by měly být v EU řešeny. EU by se konkrétně měla zaměřit

---

na dotace na zabránění zhoršování životního prostředí, dekarbonizaci zemědělství a zastavení ztrát biologické rozmanitosti. (PE'ER G. a Lakner S. 2020).

Na otázku z dotazníku, jak respondenti vidí legislativu SZP, mohli zvolit více možností, které jsou zpracovány do grafu 4. Většina usoudila, že je příliš komplikovaná a nepřehledná. S tímto názorem ve 2. rozhovoru zcela souhlasil zemědělský poradce, který zdůrazňoval zejména administrativní složitost.

Výzkumná otázka 2: Je pro ekofarmy snadné získat certifikaci pro ekologické zemědělství?

U této dílčí výzkumné otázky byl zjišťováno, zda byl proces získání certifikace snadný nebo ne.

S tvrzením, že získání certifikace pro ekologické zemědělství bylo snadné, v dotazníku spíše souhlasila nebo souhlasila většina respondentů, opačného názoru bylo menšina, jak je ukázáno v grafu 5.

Na tuto otázku v prvním pořádku rozhovoru správce ekofarmy řekl, že farma plnila veškeré zákonem uložené podmínky.

V druhém pořádku rozhovoru zemědělský poradce zmínil, že přechod na ekologické zemědělství je ovlivněný typem hospodaření a že u trvalých travních porostů je jistě snazší než u obdělávání orné půdy.

Dílčí výzkumná otázka 3: Jsou dotace do ekologického zemědělství dobře nastaveny?

Celkový objem dotací do ekologického zemědělství v letech 2010–2022 je ukázán v grafu 1.

Jak je znázorněno v grafu 6, převážná většina respondentů z dotazníkového šetření ekologické dotace pobírá a graf 8 ukazuje že většina z nich souhlasí nebo spíše souhlasí, že poskytované ekologické dotace jsou nastaveny dobře. Tuto otázku správce ekofarmy nemohl odpovědět a zemědělský poradce řekl, že ekologické dotace jsou v zásadě dobře nastaveny, avšak větší problém je v provádění a výkladu regulí, v komunikaci mezi zemědělci a SZIF, nejednotném výkladu regulí, přičemž největší škody páchá samotné ministerstvo zemědělství, které je mnohdy přísnější než sama EU.

Důležitost pobírání dotací ukazuje graf 9, zásadní nebo zcela důležité jsou většinu respondentů. Správce ekofarmy nezmínil přímo důležitost dotací pro farmu a ve druhém rozhovoru zemědělský poradce zmínil případ svého klienta, který o ekologické dotace záměrně nežádá a nepobírá, jelikož náklady a náročnost s nimi spojená a je příliš velká a jemu za tyto příjmy nestojí. Avšak převážná většina (nejen) ekologických zemědělců ekologické dotace pobírá.

Podle grafu 10 vidí většina respondentů dotazníku jako hlavní účel pobírání ekologických dotací uvedla dorovnání ztrát ve výrobě. Toto je v souladu s důvodem, který v prvním rozhovoru uvedl správce ekofarmy, že především nižší výnosy z hospodaření jsou důvodem pobírání ekologických dotací. Zemědělský poradce zmínil otázku typu hospodaření, jelikož na typu hospodaření závisí výnosy zemědělské činnosti, a je rozdíl, zda zemědělec hospodaří na trvalém travním porostu nebo na orné půdě.

V grafu 11 je ukázáno, zda je podle respondentů dotazníku možné podnikat v ekologickém zemědělství bez dotací. S tímto tvrzením spíše nesouhlasila nebo nesouhlasila většina respondentů dotazníku. Správce ekofarmy řekl, že žádají o všechny dotace, o které ze zákona žádat mohou.

Na otázku v dotazníkovém šetření, s dotacemi spojená administrativní zátěž, nebyly získány žádné odpovědi, které by se daly znázornit v grafu 7. Tento fakt byl spíše způsobem technickým nastavením dotazníku než neochotou farmářů se k tomu tématu vyjádřit.

V prvním rozhovoru správce ekofarmy zmiňoval, že administrativní zátěž je pro farmu obrovská.

I v druhém pořízeném rozhovoru zemědělský poradce zmiňoval neúměrnou byrokracii, která zemědělce zatěžuje. Z tohoto důvodu někteří zemědělci navázali spolupráce s externími poradci.

K tématu administrativní zátěže lze konstatovat, že se zemědělské hospodaření potýká s velkou řadou právních předpisů. Jejich množství, složitost, nepřehlednost i administrativní náročnost jistě ovlivňuje postoj zemědělců k samotné státní správě, která je zahlcena administrativou a nemá příliš kapacit na hledání individuálních řešení s jednotlivými zemědělskými subjekty. Jako možné řešení by mohlo být vytvoření institutu kvalitního zemědělského poradenství. Mezi zemědělci a státní správou vzájemně pracovat na komunikaci, zlepšovat dostupnost informací, budovat důvěru a zlepšovat komunikaci mezi zemědělci a státní správou (Šíma a Vrzáň, 2017).

Podle vyjádření ministra zemědělství Marka Výborného je administrativní zátěž zemědělců neúnosná. V lednu 2024 na zasedání Rady v Bruselu, které se týkalo strategického dialogu o budoucnosti zemědělství, oblasti obchodu, monitoringu lesů či ochraně velkých šelem ministr zemědělství Marek Výborný otevřel diskusi o úpravě monitorovacího systému Společné zemědělské politiky tak, aby se snížil počet kontrol a administrativní zátěže zemědělců (Tvorimevropu.cz, 2024).

Dílčí výzkumná otázka 4: Prodej bioproduktů

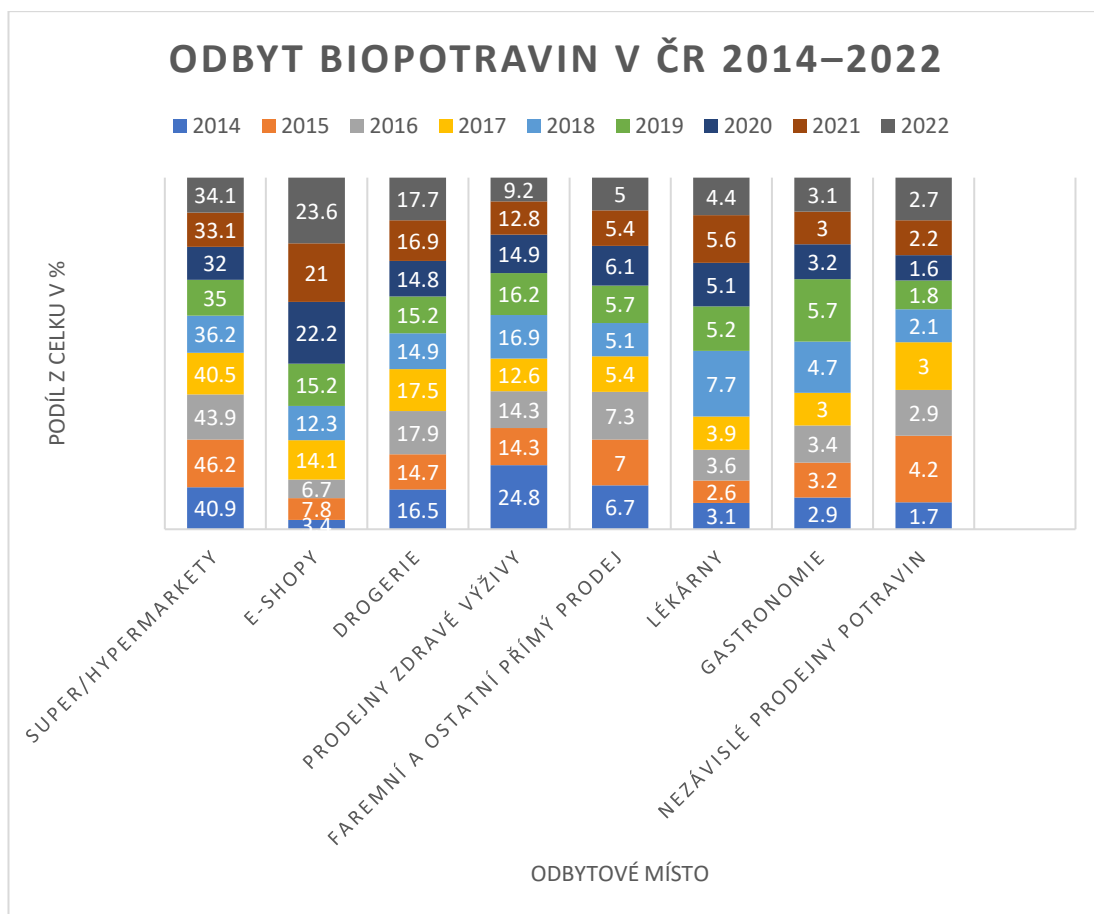
U dílčí výzkumné otázky bylo zjišťováno, zda ekofarmáři zároveň prodávají bioprodukty.

Otázka odbytu bioproduktů byla probírána v právním rozhovoru se správcem ekofarmy, který výslovně zdůrazňoval, že svoje bioprodukty nedodávají žádným obchodním řetězcům, ale že je prodávají „ze dvora“. Dále je dodávají místním regionální prodejčům, do škol, do místních restaurací.

V druhém rozhovoru zemědělský poradce otázku odbytu bioproduktů zmínil, že zemědělcům zase hází klacky pod nohy státní aparát. Prodej předpokládá milionové investice a větší subjekty si mohou například podat žádost o projekt. Splnit požadavky veterinární a hygienická správy je zejména pro menší subjekty neprůstředné a menších 90 % odradí. Množství nařízení veterinární správy a hygieny, kterých je mnoho a jsou náročná natolik, že nemálo ekologických zemědělců od prodeje bioproduktů spíše odradí.

Pro dokreslení otázky odbytu biopotravin je v grafu 16 ukázán vývoj a místa distribuce biopotravin v České republice za roky 2014–2022 a jejich procentní podíl na trhu.

Graf 16: Odbyt biopotravin v ČR v letech 2014–2022 (vlastní zpracování, Zpráva o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2022, 2024)

Jak je v grafu 16 znázorněno, prodej biopotravin je převážně uskutečňován v supermarketech a hypermarketech. Hned za ním je odbyt prostřednictvím e-shopů, které od začátku sledování 2014 vykazují stálý nárůst, z podílu 3,4 % v roce 2014 až podílu 23,6 % v roce 2022. Odbyt v supermarketech a hypermarket má stále největší podíl na trhu, přesto setrvale klesá, od 49,7 % v roce 2012 k 34,1 % v roce 2022, což je možné přisoudit právě rozmachu nákupů na internetu a rozvoji e-shopů.

Kompletní přehled podílů a objemu odbytu biopotravin v Kč za roky 2012–2022 je vložen do přílohy 9.

Závěr

V roce 1962 se začala uplatňovat společná zemědělská politika, která vznikla především s cílem zajistit potravinovou bezpečnost pro evropské obyvatele. SZP měla pozitivní vliv na zvýšení zemědělské produkce a především potravin, na rozvoj zemědělství, stabilizace venkova, zajištění přiměřené životní úrovně pracujících v zemědělství. Naopak jako negativum společné zemědělské politiky se ukázalo výrazné zatížené rozpočtu EU (Vošta M., 2010).

Od svého vzniku SZP prošla mnoha reformami a vývojem a jako nejstarší politika Evropské unie představuje rozsáhlé partnerství mezi společnostmi a zemědělci (Stoican A., 2021).

V rámci SZP byla a je zemědělcům poskytována řada dotačních programů a podpor pro jejich hospodaření. Od roku 2023 SPZ pracuje v rámci strategických plánů, aktuální je na roky 2023-2027.

V současné době se do popředí zájmu dostávají zejména ekologická hlediska. Evropská komise EU vyvíjí strategie v oblasti udržitelného rozvoje týkající se ekologického zemědělství, ozdravení zemědělské krajiny a ochranu biologické rozmanitosti. Další strategie s názvem „z farmy na vidličku“ má zajistit, že produkce, distribuce, marketing a spotřeba potravin bude mít neutrální nebo pozitivní dopad na životní prostředí a veřejné zdraví (asz.cz, 2020).

Počet ekologicky hospodařících subjektů každoročně narůstá. Od roku 1990, kdy byly v ČR registrovány první 3 ekologické farmy až k únoru 2024, kdy počet ekologických subjektů činil 6 556, jak je ukázáno v přehledu v příloze 1.

Vývoj dotací do ekologického zemědělství za roky 2010–2022 je ukázán v grafu 1.

Na základě dotazníkového šetření a dvou rozhovorů, jedním se správcem ekofarmy a druhým se zemědělským poradcem byly získány odpovědi ekologických zemědělců na otázky týkající se ekologického zemědělství, ekologických dotací i společné zemědělské politiky. Ze získaných odpovědí, názorů a stanovisek tohoto vzorku byla snaha získat náhled vybraných zástupců ekofarem na položené výzkumné otázky týkající se společné zemědělské politiky, pobírání ekologických dotací a jejich ekologického hospodaření.

Seznam použité literatury

Literární zdroje:

- Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2021-2027 (2021). Praha: Ministerstvo zemědělství. ISBN 978-80-7434-615-6.
- Bajer P. a Matyáš J. (2009). *Praktický průvodce dotacemi z fondů Evropské unie*. Brno: Eurospolečnosti. ISBN 978-80-254-4017-9.
- Bečvářová, V. (2001). *Zemědělská politika*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita. ISBN 80-7157-514-3.
- Bošínová, L. et al. (2021). *Ekologické zemědělství: zodpovědná volba*. Praha: Ministerstvo zemědělství. ISBN 978-80-7434-637-8.
- Dvorský, J. a Urban J. (2014). *Základy ekologického zemědělství: podle nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008 s příklady*. 2. aktualizované vydání. Brno: ÚKZÚZ. ISBN 978-80-7401-098-9.
- Ekologické zemědělství v České republice: ročenka 2020 (2022). Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky. ISBN 978-80-7434-633-0.
- Dvořáková-Líšková, Z., Cudlínová, E. (2015). *Ekopolitika a ekonomika životního prostředí: vysokoškolská učebnice*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta.
- Lukáš, Z. a Neumann P. (2000). *Společná zemědělská politika EU-Regionální a strukturální politika EU*. Praha: Vysoká škola ekonomická. ISBN 80-245-0064-7.
- Redlichová, R. et al. (2014). *Vývoj ekologického zemědělství ČR v ekonomických souvislostech*. Brno: Mendelova univerzita v Brně. ISBN 978-80-7509-173-4.
- Svoboda, J. et al. (2017). *Zemědělské dotace v Evropské unii*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7552-919-0.
- Zemědělství 2021 (2022). Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky. ISBN 978-80-7434-660-6.

Vědecké publikace:

- Pe'er, G., Zinngrebe, Y., Moreira, F., Sirami, C., Schindler, S., Müller, R., Bontzorlos, V., Clough, D., Bezák, P., Bonn, A., Hansjürgens, B., Lomba, A., Möckel, S., Passoni, G., Schleyer, C., Schmidt, J., & Lakner, S. (2019). A greener path for the EU Common Agricultural Policy. *Science*, 365 (6452): 449-451. Dostupné z: <https://doi.org/10.1126/science.aax3146>
-

-
- Pe'er, G. a Lakner S. (2020). The EU's Common Agricultural Policy Could Be Spent Much More Efficiently to Address Challenges for Farmers, Climate, and Biodiversity. *One Earth* [online]. 3(2), 173-175 [cit. 2024-04-18]. ISSN 25903322. Dostupné z: doi:10.1016/j.oneear.2020.08.004
  - Šíma, J. a Vrzáň J. (2017). Administrativa v zemědělském hospodaření–jak právní předpisy ovlivňují vztahy farmářů a orgánů veřejné správy. *Opera Corcontica 54*: S1: 157–163.
  - Vošta, M. (2010). Common agricultural policy of the EU and their application in the Czech Republic. *World Economy and Policy*, 2010(2), 127-142.

Citace článku ve sborníku z konference:

- Stoican A. 2021. Evolution and Change in the Common Agricultural Policy of the European Union. In: *10th International Conference on Perspectives of Business Law in the Third Millennium*. ADJURIS-SOC OF JURIDICAL & ADMINISTRATIVE SCI, 310-316.

Webové zdroje:

- Agriculture.ec.europa.eu. *Agriculture and rural development*. Oficiální internetová stránka Evropská komise. Brusel: Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova. [online] [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/financing-cap/cap-funds_cs
  - Agriculture.ec.europa.eu. *Cíle podpory příjmu zemědělců*. Oficiální internetová stránka Evropská komise. Brusel: Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova. [online] [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/income-support/income-support-explained_cs#whyfarmersneedsupport
  - Agriculture.ec.europa.eu. *Ekologické zemědělství – stručný přehled*. Oficiální internetová stránka Evropské komise. Brusel: Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova. [online] [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organics-glance_cs
  - Agriculture.ec.europa.eu. *Jak funguje podpora příjmu*. Oficiální internetová stránka Evropské unie. [online] [cit. 2024-02-19]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/income-support/income-support-explained_cs
-

-
- Agriculture.ec.europa.eu. *Jak se stát ekologickým zemědělcem*. Evropská komise. Brusel: Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova. [online] [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/becoming-organic-farmer_cs
  - Agriculture.ec.europa.eu. *Nová společná zemědělská politika: 2023–2027*. Oficiální internetová stránka Evropské unie. Brusel: Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova. [online] [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/new-cap-2023-27/key-policy-objectives-new-cap_cs
  - Agriculture.ec.europa.eu. *Redistributivní platba*. Evropská komise. Brusel: Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova. [online] [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/income-support/additional-optional-schemes/redistributive-payment_cs
  - Agriculture.ec.europa.eu. *Společná zemědělská politika*. Oficiální internetová stránka Evropské unie. Brusel: Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova. [online] [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy_cs
  - Agriculture.ec.europa.eu. *Společná zemědělská politika: 2023–2027*. Oficiální internetová stránka Evropské unie. [online]. [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27_cs
  - Agriculture.ec.europa.eu. *Stručný přehled společné zemědělské politiky*. Evropská komise. Brusel: Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova. [online] [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance_cs
  - Agriculture.ec.europa.eu. *Udržitelné využívání půdy (ekologizace)*. Evropská komise. Brusel: Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova. [online] [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/income-support/greening_cs
  - Akcr.cz. *Zpráva o stavu zemědělství ČR 2021 (2022)*. AGRÁRNÍ KOMORA České republiky. [online] [cit. 2023-02-14]. Dostupné z: <https://akcr.cz/txt/zprava-o-stavu-zemedelstvi-cr-2021-produkce-zemedelskeho-odvetvi-byla-nejvyssi-za-poslednich-pet-let-a-dosahla-152-8-miliardy-korun#:~:text=17.8.2022%20->
-

%20Tiskov%C3%A1%20zpr%C3%A1va%20E2%80%93%20Produkce%20zem%C4%9Bd%C4%9Blsk%C3%A9ho%20odv%C4%9Btv%C3%AD,2020%20na%2091%2C1%20miliardy%20korun%20v%20roce%202021

- Asz.cz. *Strategie „Z farmy na vidličku“ (Farm to Fork) a podpora biodiverzity (2020)*. [online] [cit. 2024-04-19]. Asociace soukromého zemědělství v ČR. Dostupné z: <https://www.asz.cz/clanek/5682/strategie-z-farmy-na-vidlicku-farm-to-fork-a-podpora-biodiverzity/>
  - Coe.int. *Council of Europe: Founding fathers*. France: Council of Europe. [online] [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/about-us/founding-fathers>
  - Eagri.cz. *23.70 - Ekologické zemědělství*. Praha: Ministerstvo zemědělství. [online] [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/rozvoj-venkova/ekologicke-zemedelstvi/>
  - Consilium.europa.eu. *Společná zemědělská politika*. Evropská rada: Rada Evropské unie. Generální sekretariát Rady EU, 31.01.2023. [online] [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/cap-introduction/>
  - Consilium.europa.eu. *Společná zemědělská politika na období 2023–2027*. Evropská rada, Rada Evropské unie. [online] [cit. 2024-03-22]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/cap-introduction/cap-future-2020-common-agricultural-policy-2023-2027/>
  - Data.europa.eu. *Zemědělství: partnerství mezi Evropou a zemědělci (2017)*. Evropská komise, Generální ředitelství pro komunikaci, Publications Office [online] [cit. 11.02.2023]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2775/10400>
  - Eagri.cz. *28.70 - Dobré životní podmínky zvířat*. Praha: Ministerstvo zemědělství. [online] [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/rozvoj-venkova/dobre-zivotni-podminky-zvirat/>
  - Eagri.cz. *M10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO)*. [online] [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/dotace/m10-agroenvironmentalne-klimaticke/>
  - Eagri.cz. *Agroenvironmentálně-klimatická opatření (AEKO)*. Praha: Ministerstvo zemědělství. [online] [cit. 2023-03-28]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/rozvoj-venkova/agroenvironmentalne-klimaticka-opatreni/>
-

-
- Eagri.cz. *Dotace*. Ministerstvo zemědělství. [online] [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/zakladni-informace>
  - Eagri.cz. *Dotace: Monitorovací výbor SP SZP 2023–2027*. Praha: Ministerstvo zemědělství. [online] [cit. 2024-04-17]. Dostupné: <https://eagri.cz/public/portal/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/zakladni-informace/monitorovaci-vybor>
  - Eagri.cz. *Dotace: Struktura dotačních zdrojů*. Praha: Ministerstvo zemědělství. [online] [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/?fullArticle=1>
  - Eagri.cz. *Ekologické zemědělství*. Praha: Ministerstvo zemědělství. [online] [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/>
  - Eagri.cz. *Loga pro ekologické zemědělství*. Praha: Ministerstvo zemědělství. [online] [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/dokumenty-statistiky-formulare/loga-a-znaceni/>
  - Eagri.cz. *Mimořádná opatření v rámci podmínek greeningu a EFA ploch pro rok 2022 pro posílení potravinové bezpečnosti*. Praha: Ministerstvo zemědělství. [online] [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/primeplatby/aktuality/>
  - Eagri.cz. *Ministerstvo zemědělství snižuje byrokracii v ekologickém zemědělství. Zvýší se i některé dotace*. Ministerstvo zemědělství. [online] 2024 [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/ministerstvo-zemedelstvi-snizuje-byrokracii-v-ekologickem-zemedelstvi-zvysi-se-i-nektere-dotace>
  - Eagri.cz. *Monitorovací výbor SP SZP 2023–2027*. Praha: Ministerstvo zemědělství. [online] [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/mze/dotace/szp-pro-obdobi-2021-2027/zakladni-informace/monitorovaci-vybor>
  - Eagri.cz. *Zákon č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství*. Praha: Ministerstvo zemědělství. [online] [cit. 2023-02-16]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/publikace-a-dokumenty/pravni-predpisy-pro-ekologicke.html>
-

-
- Eagri.cz. *Statistická šetření ekologického zemědělství. Základní statistické údaje (2022)*. ÚZEI. [online] [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/portal/-a29122---EJOLynSh/statisticka-setreni-ekologickeho-zemedelstvi-2022>
  - Eagri.cz. *Vznik, vývoj a reformy Společné zemědělské politiky*. Ministerstvo zemědělství. [online] [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/cr-a-evropska-unie/spolecna-zemedelska-politika/vznik-vyvoj-a-reformy-spolecne/>
  - Eagri.cz. *Zpráva o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2022 (2024)*. ÚZEI. [online] [cit. 2024-04-16]. Dostupné z: https://eagri.cz/public/portal/-a41096---DLHaxR5o/zprava-o-trhu-s-biopotravinami-v-cr-v-roce-2022?_linka=a564870
  - Encyklopedie.soc.cas.cz. *Sociologická encyklopedie (2018)*. Sociologický ústav AV ČR. [online] [cit. 2024-04-16]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/%C5%A0et%C5%99en%C3%AD_dotazn%C3%ADkov%C3%A9
  - Eur-lex.europa.eu. *Římská smlouva (EHS) (2017)*. EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie. Luxembourg: Evropská komise. [online] [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0023>
  - Europarl.europa.eu. *Římská smlouva (EHS)*. Evropský parlament [online] [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/cs/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/treaty-of-rome>
  - European-union.europa.eu. *Fakta a čísla týkající se života v Evropské unii*. Evropská unie. Evropská komise, Generální ředitelství pro komunikaci. [online] [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/key-facts-and-figures/life-eu_cs
  - European-union.europa.eu. *Historie Evropské unie 1990–99*. Evropská unie. Evropská komise, Generální ředitelství pro komunikaci. [online] [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1990-99_cs
  - European-union.europa.eu. *Financování, granty a dotace Evropské unie*. Evropská komise, Generální ředitelství pro komunikaci. [online] [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/live-work-study/funding-grants-subsidies_cs
  - European-union.europa.eu. *Průkopníci evropského projektu*. Evropská unie. Evropská komise, Generální ředitelství pro komunikaci. [online] [cit. 2023-02-11].
-

Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/eu-pioneers_cs

- European-union.europa.eu. *Typy orgánů a institucí EU. Evropská unie*. Evropská komise, Generální ředitelství pro komunikaci. [online] [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/types-institutions-and-bodies_cs
  - Kisk.phio.muni.cz. *Jak na rozhovor*. MUNI KISK ONLIFE [online]. [cit. 2024-04-16]. Dostupné z: <https://kisk.phil.muni.cz/onlife/temata/zkoumani/jak-na-rozhovor>
  - Szif.cz. *M11 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ (EZ). Státní zemědělský intervenční fond*. Praha: STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND, 07.02.2023. [online] [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prv2014-m11>
  - Szif.cz. *SZIF: o nás. Státní zemědělský a intervenční fond*. Praha: Státní zemědělský intervenční fond. [online] [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/o-nas>
  - Szif.cz. *SZIF POSKYTUJE: Přímé platby*. Státní zemědělský intervenční fond. Praha: STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND. [online] [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prime-platby>
  - Szif.cz. *SZIF POSKYTUJE: Společná organizace trhů*. Státní zemědělský intervenční fond. Praha: STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND. [online] [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/spolecna-organizace-trhu>
  - Szif.cz. *PŘÍMÉ PLATBY*. STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND. [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/szp23-pp>
  - Szif.cz. *ROZVOJ VENKOVA*. STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND. [online]. [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/szp23-rozvoj-venkova>
  - Szif.cz. *SEKTOROVÉ INTERVENČNÍ*. STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND [online] [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/szp23-sekt>
  - Tvorimevropu.cz. *Administrativní zátěž zemědělců je neúnosná, Výborný požaduje změnu*. 2024. [online] [cit. 2024-04-16]. Dostupné z: <https://tvorimevropu.cz/2024/01/26/administrativni-zatez-zemedelcu-je-neunosna-vyborny-pozaduje-zmenu/>
-

Webové zdroje s uvedeným autorem:

- Chládek, M. (2022). *Nová pravidla pro společnou zemědělskou politiku*.
- EUROSKOP.CZ. [online] [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://tvorimevropu.cz/2022/01/05/nova-pravidla-pro-spolecnou-zemedelskou-politiku/>
- Nègre, F. (2022). *Financování společné zemědělské politiky*. Evropský parlament. [online] [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/106/financovani-spolecne-zemedelske-politiky>
- Nègre, F. (2022). *Nástroje SZP a jejich reformy*. Evropský parlament. [online] [cit. 2023-02-22]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/107/nastroje-szp-a-jejich-reformy>
- Nègre, F. (2022). *Společná zemědělská politika (SZP) a Smlouva*. Evropský parlament. [online] [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/103/spolecna-zemedelska-politika-szp-a-smlouva>
- Vaňatová, (2023). *Zemědělec*. Praha: ČTK. Profi Press, s.r.o, 13. 10. 2022. [online] [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://zemedelec.cz/vlada-schvalila-plan-zemedelskych-dotaci-na-roky-2023-az-2027/>

Závěrečné práce

- Doležel, T. (2010). *Společná zemědělská politika – reformy, vývoj a perspektivy*. Diplomová práce, Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta.
- Stromská E. (2021). *Společná zemědělská politika – dopady na české zemědělství*. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta.

Legislativa

Česká republika. Zákon č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství.

Česká republika. Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 16/2006 Sb.

Evropská unie. Nařízení Rady (ES) č. 834/2007.

Evropská unie. Nařízení Komise (ES) č. 889/2008.

Evropská unie. Nařízení Komise (ES) č. 1235/2008

Seznam zkratek

AEO	Agroenvironmentální opatření
AMS	Area monitoring systém
ANC	Plochy s přírodními omezeními
BISS	Přímá platba
CAP	Common Agricultural Policy
ČR	Česká republika
EHS	Evropské hospodářské společenství
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU	Evropská unie
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
EZ	Ekologické zemědělství
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EZOZF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond
EZZF	Evropský zemědělský záruční fond
GMO	Geneticky modifikované organismy
LFA	Méně příznivé oblasti
LPIS	Registr půdy
PRV	Program rozvoje venkova
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
SAPS	Jednotná platba na plochu
SOT	Společná organizace trhu
SP	Strategický plán
SSSR	Sovětský svaz socialistických republik
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
TTP	Trvalý travní porost
USA	Spojené státy americké

Seznam obrázků

Obrázek 1: Rozpočet SZP na období 2023-2027	23
Obrázek 2: Národní logo ekologického zemědělství	28
Obrázek 3: Logo ekologického zemědělství v EU.....	30

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj dotací do ekologického zemědělství v letech 2010–2022 (vlastní zpracování podle SZIF, 2024).....	36
Graf 2: Názor na společnou zemědělskou politiku (vlastní šetření a zpracování, 2024)	39
Graf 3: Pozitiva společné zemědělské politiky (vlastní šetření a zpracování, 2024). 40	
Graf 4: Legislativa společné zemědělské politiky pro ekologické zemědělství	40
Graf 5: Získání certifikace pro ekologické zemědělství (vlastní šetření a zpracování, 2024)	41
Graf 6: Pobírání ekologických dotací (vlastní šetření a zpracování, 2024)	41
Graf 7: Administrativní zátěž spojená s žádostmi o dotace je vysoká (vlastní šetření a zpracování, 2024).....	42
Graf 8: Poskytované ekologické dotace jsou nastaveny dobře (vlastní šetření a zpracování, 2024).....	42
Graf 9: Důležitost pobírání ekologických dotací pro ekofarmu (vlastní šetření a zpracování, 2024).....	43
Graf 10: Hlavním účel pobírání ekologických dotací do ekofarmy (vlastní šetření a zpracování, 2024).....	43
Graf 11: Zda je možné podnikat v ekologickém zemědělství bez dotací (vlastní šetření a zpracování, 2024)	44
Graf 12: Rozložení respondentů (vlastní šetření a zpracování, 2024)	45
Graf 13: Doba podnikání v ekologickém zemědělství (vlastní šetření a zpracování, 2024)	45
Graf 14: Typ hospodaření (vlastní šetření a zpracování, 2024).....	46
Graf 15: Prodej bioproduktů (vlastní šetření a zpracování, 2024).....	46
Graf 16: Odbyt biopotravin v ČR v letech 2014–2022 (vlastní zpracování, Zpráva o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2022, 2024).....	56

Seznam příloh

Příloha 1: Počty ekologických subjektů k 01.02.2024.....	70
Příloha 2: Počty ekologických subjektů podle KO k 01.02.2024	71
Příloha 3: Příručka pro žadatele SZIF 2024.....	72
Příloha 4: Dotace do EZ 2022–2014.....	73
Příloha 5: Dotace do EZ 2013–2010.....	74
Příloha 6: Dotazníkové šetření str. 1	75
Příloha 7: Dotazníkové šetření str. 2	76
Příloha 8: Dotazníkové šetření str. 3	77
Příloha 9: Dotazníkové šetření str. 4	78
Příloha 10: Způsoby distribuce biopotravin v ČR v letech 2012–2022	79

Příloha 1: Počty ekologických subjektů k 01.02.2024

01.02.24 15:14

Počty ekologických subjektů k 01.02.2024

Počty ekologických subjektů k 01.02.2024

Celkový počet ekologických subjektů	6556
--	-------------

Ekologické subjekty podle typu činnosti	Počet
Ekologický zemědělec	5343
Výrobce biopotravin	970
• z toho: Faremní zpracovatel	223
Distributor	1165
• z toho: Dovozece ze 3. zemí	339
• z toho: Vývozce do 3. zemí	157
Výrobce nebo dodavatel ekologických krmiv	73
Výrobce nebo dodavatel eko. rozmnož. materiálu	95
Ekologický chovatel včel	8
Ekologický chovatel ryb	16
Ekologický pěstitel hub	7
Ekol. sběrač volně rostoucích rostlin	24
Ostatní	17

Souběh vybraných činností	Počet
Ekologický zemědělec, který je současně distributorem	184
Výrobce biopotravin, který je současně distributorem	457
Ekologický zemědělec, který je současně výrobcem biopotravin	442

Platnost dat k: 01.02.2024 6:00

Legenda:

Celkový počet ekologických subjektů – počet všech ekologických subjektů s jednou či více aktivními činnostmi

Ekologické subjekty podle typu činnosti – počty aktivních subjektů dle jednotlivých typů činností (jeden subjekt může mít více typů činností)

Ekologický zemědělec – zahrnuje také zemědělce v přechodném období

Faremní zpracovatel - výrobce biopotravin, který je současně ekologickým zemědělcem nebo pěstitelem hub nebo včelařem nebo chovatelem ryb

Příloha 2: Počty ekologických subjektů podle KO k 01.02.2024

01.02.24 15:21

Počty ekologických subjektů podle KO k 01.02.2024

Počty ekologických subjektů podle KO k 01.02.2024

Kontrolní organizace	Počet subjektů	Výměra půdy v EZ (ha)	Výměra půdy v PO (ha)	Celkem	
				ha	%
KEZ o.p.s.	2633	325458,64	29749,09	355207,73	60,19
Biokont CZ, s.r.o.	2553	129474,45	20431,2	149905,65	25,40
ABCERT AG, organizační složka	1205	69978,94	13669,44	83648,38	14,18
Bez KO	93	706,9	124,59	831,49	0,14
BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o.	72	360,9	154,06	514,96	0,09
Celkem	6556	525979,83	64128,38	590108,21	100,00

Platnost dat k: 01.02.2024 6:06

Poznámky:

- Většina ekologických subjektů má uzavřenu smlouvu o kontrole a certifikaci pouze s jednou kontrolní organizací, ale není vyloučeno, že některé subjekty mají uzavřenou smlouvu s více kontrolními organizacemi současně (s každou KO pro jiný typ činnosti). Celkový počet subjektů v této statistice proto nemusí odpovídat celkovému počtu ekologických subjektů ve statistice Počty ekologických subjektů.
- V kolonce „Bez KO“ jsou zahrnuty subjekty, jejichž smlouva o kontrole a certifikaci pozbyla platnosti a které budou v krátké době uzavírat smlouvu s jinou kontrolní organizací nebo požádají o zrušení registrace.
- Výměra půdy v EZ/PO je součet půdy evidované v LPIS. Nezahrnuje půdu evidovanou pouze podle Katastru nemovitostí.

Příloha 3: Příručka pro žadatele SZIF 2024

2024

PŘÍRUČKA PRO ŽADATELE

Jednotná žádost

Aktivní zemědělec
Základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS),
Doplňková redistributivní podpora příjmu pro udržitelnost (DRP),
Celofaremní ekoplatba - Základní,
Celofaremní ekoplatba - Prémiová,
Mladý zemědělec,
Mladý zemědělec 2023 + (doplňková podpora příjmu pro mladé zemědělce),
Malý zemědělec,
Podpora příjmu vázaná na produkci (CIS),
ANC, Natura 2000, AEKO, EZ,
Dobré životní podmínky zvířat, Vakcinace prasat
Zalesňování zemědělské půdy – péče/náhrada, Agrolesnictví

Žádost o zařazení AEKO, EZ

Žádost o změnu zařazení AEKO, EZ

Zdroj: SZIF, 2024, dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fplatby_na_zaklade_jz%2Fjz%2Fjz%2F1681718181272.pdf

---

Příloha 4: Dotace do EZ 2022–2014

rok	Opatření	Kraj NUTS3	počet žadatelů	množství - aktuální (ar/ha/VDJ/T)	dotace - aktuální	
2022	Ekologické zeměděl.	Jihočeský kraj	192	18,339.290	47,123,958.09 CZK	
	Navazující EKOZ	Jihočeský kraj	541	67,565.750	161,704,683.18 CZK	
	Celkový výsledek		674	85,905.040	208,828,641.27 CZK	
2021	Ekologické zeměděl.	Jihočeský kraj	245	23,301.000	62,151,776.92 CZK	
	Navazující EKOZ	Jihočeský kraj	466	60,003.440	148,329,837.00 CZK	
	Celkový výsledek		637	83,304.440	210,481,613.92 CZK	
2020	Ekologické zeměděl.	Jihočeský kraj	395	43,319.740	108,592,041.70 CZK	
	Navazující EKOZ	Jihočeský kraj	265	34,791.260	79,514,270.75 CZK	
	Celkový výsledek		614	78,111.000	188,106,312.45 CZK	
2019	Ekologické zeměděl.	Jihočeský kraj	621	78,121.040	195,659,876.32 CZK	
	Celkový výsledek		621	78,121.040	195,659,876.32 CZK	
2018	Ekologické zeměděl.	Jihočeský kraj	607	75,033.690	181,173,882.10 CZK	
	Celkový výsledek		607	75,033.690	181,173,882.10 CZK	
2017	Ekologické zeměděl.	Jihočeský kraj	571	73,090.230	186,325,722.97 CZK	
	Celkový výsledek		571	73,090.230	186,325,722.97 CZK	
2016	Ekologické zeměděl.	Jihočeský kraj	543	70,051.960	177,422,789.11 CZK	
	Celkový výsledek		543	70,051.960	177,422,789.11 CZK	
2015	Ekologické zeměděl.	Jihočeský kraj	403	50,029.4700	130,137,874.25 CZK	
	Celkový výsledek		403	50,029.4700	130,137,874.25 CZK	
2014	AEO EAFRD - dotace	Jihočeský kraj	Ekologické zemědělství	459	62,551.330	174,441,273.11 CZK
	Celkový výsledek			459	62,551.330	174,441,273.11 CZK

Zdroj: SZIF, 2024

Příloha 5: Dotace do EZ 2013–2010

2013	Opatření	Kraj NUTS3	Podopatření	počet žadatelů	výměra - aktuální	dotace - aktuální
	AEO EAFRD - dotace	Jihočeský kraj	Ekologické zemědělství	463	63,753.890	167,031,811.19 CZK
	Celkový výsledek			463	63,753.890	167,031,811.19 CZK
2012	Opatření	Kraj NUTS3	Podopatření	počet žadatelů	výměra - aktuální	dotace - aktuální
	AEO EAFRD - dotace	Jihočeský kraj	Ekologické zemědělství	469	64,162.950	169,715,056.36 CZK
	Celkový výsledek			469	64,162.950	169,715,056.36 CZK
2011	Opatření	Kraj NUTS3	Podopatření	počet žadatelů	výměra - aktuální	dotace - aktuální
	AEO EAFRD - dotace	Jihočeský kraj	Ekologické zemědělství	478	65,236.140	171,159,093.72 CZK
	Celkový výsledek			478	65,236.140	171,159,093.72 CZK
2010	Opatření	Kraj NUTS3	Podopatření	počet žadatelů	výměra - aktuální	dotace - aktuální
	AEO EAFRD - dotace	Jihočeský kraj	Ekologické zemědělství	409	61,059.030	159,182,688.01 CZK
	Celkový výsledek			409	61,059.030	159,182,688.01 CZK

Zdroj: SZIF, 2024

Výzkumné otázky pro ekofarmy

1. Společná zemědělská politika je

- Přínosná a potřebná
- Spíše potřebná
- Nemohu rozhodnout
- Spíše nepotřebná
- Zcela zbytečná

2. Pozitiva Společné zemědělské politiky spatřuji v

- Zlepšení životné úrovně farmářů
- Rozvoj a podpora udržitelného zemědělství
- Ochrana malých ekofarem
- Větší konkurenceschopnost ekofarem
- Získání více finančních prostředků na provoz ekofarmy
- Zlepšení stavu krajiny
- Větší jistota podnikání

3. Legislativa Společné zemědělské politiky pro ekologické zemědělství

- Je příliš komplikovaná a nepřehledná
- Má příliš přísné podmínky
- Nemá jasný výklad
- Má malou podporu státu
- Jiné

Příloha 7: Dotazníkové šetření str. 2

4. Získání certifikace pro ekologické zemědělství bylo snadné

- Souhlasím
- Spíše souhlasím
- Nemohu rozhodnout
- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím

5. Pobírání ekologických dotací

- Ano
- Ne

6. Administrativní zátěž spojená s žádostmi o dotace je vysoká

- Souhlasím
- Spíše souhlasím
- Nemohu rozhodnout
- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím

7. Poskytované ekologické dotace jsou nastaveny dobře

- Souhlasím
- Spíše souhlasím
- Nevím
- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím

8. Pobírání ekologických dotací je pro ekofarmu

- Zcela zásadní
- Důležité
- Méně důležité
- Nejsou potřeba

Zdroj: Vlastní šetření a zpracování, 2024

Příloha 8: Dotazníkové šetření str. 3

9. Hlavním účelem pobírání ekologických dotací do ekofarmy jsou

- Příliš vysoké náklady na provoz ekofarmy
- Dorovnání ztrát ve výrobě
- Investice a modernizace zařízení kvůli zvýšení konkurenceschopnosti
- Jiné

10. Je možné podnikat v ekologickém zemědělství bez dotací

- Souhlasím
- Spíše souhlasím
- Nevím
- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím

11. Region ekofarmy

- Bílé Karpaty
- Jeseníky
- Jižní Morava
- Křkonoše a Podkrkonoší
- Východní Čechy
- Moravská brána
- Severovýchod
- Severozápadní Čechy
- Srdce Čech
- Šumava
- Vysočina

12. Doba podnikání v ekologickém zemědělství

- Více než 20 let
- 20-5 let
- Méně než 5 let

Zdroj: Vlastní šetření a zpracování, 2024

Příloha 9: Dotazníkové šetření str. 4

13. Typ hospodaření

- Rostlinná výroba
- Živočišná výroba
- Rostlinná i živočišná výroba

14. Prodej bioproduktů

- Ano
- Ne

Zdroj: Vlastní šetření a zpracování, 2024

Příloha 10: Způsoby distribuce biopotravin v ČR v letech 2012–2022

3.4 Způsob distribuce biopotravin

Biopotraviny byly v ČR prodávány několika způsoby, což shrnuje Tab. 3. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (34 %, tj. 2,4 mld. Kč), dále pak prostřednictvím e-shopů (necelých 24 %, tj. 1,6 mld. Kč), drogerií (téměř 18 %, tj. 1 233 mil. Kč) a prodejen zdravé výživy a biopotravin (9 %, tj. 643 mil. Kč). V minulosti byl prodej prostřednictvím e-shopů započítáván do faremního a ostatního přímého prodeje. Z důvodu růstu významnosti tohoto odbytového místa je od roku 2014 obrat prodeje uváděn zvlášť, nicméně e-shop pro uplatnění svých výrobků faremní zpracovatelé a další výrobci využívají a jejich podíl tvoří odhadem 19 %¹¹ z celkového obratu prodeje přes e-shopy.

Tab. 3: Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2012–2022

Odbytové místo v ČR	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022
	podíl odbytového místa v ČR						mil. Kč					
Supermarkety/hypermarkety	49,7	48,3	40,9	46,2	43,9	40,5	36,2	35,0	32,0	33,1	34,1	2 371
Drogerie ¹⁾	18,0	18,7	16,5	14,7	17,9	17,5	14,9	15,2	14,8	16,9	17,7	1 233
Prodejny zdravé výživy a biopotr.	19,0	16,6	24,8	14,3	14,3	12,6	16,9	16,2	14,9	12,8	9,2	643
Nezávislé prodejny potravin	1,4	1,6	1,7	4,2	2,9	3,0	2,1	1,8	1,6	2,2	2,7	188
Faremní a ostatní přímý prodej	5,9	8,9	6,7	7,0	7,3	5,4	5,1	5,7	6,1	5,4	5,0	351
E-shopy ²⁾	X	x	3,4	7,8	6,7	14,1	12,3	15,2	22,2	21,0	23,6	1 643
Lékárny	4,8	4,5	3,1	2,6	3,6	3,9	7,7	5,2	5,1	5,6	4,4	305
Gastronomie	1,1	1,4	2,9	3,2	3,4	3,0	4,7	5,7	3,2	3,0	3,1	216
Celkem³⁾	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	6 950

¹⁾ Podíl drogistických řetězců byl pro roky 2012 a 2013 upraven zpětně na základě zpřesnění metodiky.

²⁾ Z důvodu nárůstu prodejů prostřednictvím e-shopů, které byly dříve součástí faremního a ostatního přímého prodeje, jsou údaje pro tyto kategorie uváděny odděleně.

³⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI

Zdroj: eagri.cz, Zpráva o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2022, ÚZEI.